

invoering centra
jeugd en gezin

Wegwijzer Centrum voor Jeugd en Gezin

Welkom bij de Wegwijzer voor Centrum Jeugd en Gezin

De Wegwijzer is een instrument om in uw gemeente de route tot het Centrum voor Jeugd en Gezin te bepalen

Waarom deze Wegwijzer Centrum voor Jeugd en Gezin?

Het rijk en de VNG ondersteunen gemeenten de komende jaren bij het realiseren van een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) door middel van een ondersteuningsprogramma. In dit kader is de Wegwijzer ontwikkeld.

We willen de route beeldend en inspirerend maken door de ontwikkeling van het CJG te vergelijken met een reis. De reis is opgebouwd uit stappen. Op een reis moet je je voorbereiden, je moet je bagage op orde hebben, weten wie je reisgenoten zijn en waar je heen gaat, je moet informatie verzamelen, je hebt anderen nodig om er te komen, en als je er bent moet je er zelf voor zorgen dat alles naar je zin is. Soms heb je te maken met onverwachte dingen; dat hoort erbij, en daar moet je mee omgaan. Belangrijk is om met goede zin aan je reis te beginnen. Hoewel je reis misschien wel even belangrijk is als je eindbestemming moet je goed voor ogen houden waar je heen wilt – je moet alles op alles zetten om daar te komen, en je niet door tegenslagen uit het veld laten slaan. Andere reizigers, die ook onderweg zijn, kunnen je als het nodig is de weg wijzen. Samen kom je er wel!

Voor wie is deze Wegwijzer bedoeld?

Deze Wegwijzer is bedoeld voor alle gemeenten. Gemeenten die al een eindje op weg zijn met de ontwikkeling van het CJG, maar ook gemeenten die nog aan het begin staan. Ook voor projectleiders en partners in het preventieve jeugdbeleid is deze Wegwijzer een handige hulp.

Relatie met de Gereedschapskist

U heeft de Gereedschapskist ontvangen. Deze ondersteunt u bij de invoering van één of meer Centra voor Jeugd en Gezin. De Wegwijzer verwijst naar de informatie en handreikingen die daarin zijn opgenomen.

De Wegwijzer is geen blauwdruk: u bepaalt zelf uw route

De Wegwijzer is een flexibel instrument. De volgorde waarin u hem leest, bepaalt u zelf. De Wegwijzer CJG is namelijk geen blauwdruk voor het proces: gebruik de Wegwijzer zoals het u uitkomt. De teksten en voorbeelden worden zo gepresenteerd dat u de Wegwijzer in zijn geheel kunt lezen, maar ook kunt openslaan bij een bepaalde stap of onderwerp. Wanneer u een uitgebreid beeld wilt krijgen van de invoering van het CJG, dan kunt u ervoor kiezen om hem van stap 1 tot en met stap 5 door te nemen. Als u op zoek bent naar wat nodig is voor een goede visie op het CJG, kunt u stap 2 Waar gaat u heen erbij pakken. U kunt ook met stap 2 beginnen en daarna verdergaan met stap 1, als u het belangrijk vindt om met de visie te starten. Verder kunt u een stap verder zijn met 'zorgcoördinatie', dan met 'informatie en advies'. Dat is geen probleem: de acties kunt u ook los van de stappen lezen.

[Dit is allemaal afhankelijk van waar u naar op zoek bent.](#)

Daarnaast kunt u de Wegwijzer ook gaandeweg aanpassen. Regelmatig krijgt u nieuwe bladen toegestuurd, bijvoorbeeld met interessante voorbeelden of nieuwe beleidsinformatie. U kunt natuurlijk ook zelf opmerkingen invoegen. En: uw gemeente kan ook in de Wegwijzer komen! U kunt uw voorbeeld doorgeven op www.vng.nl/centravoorjeugdengezin.

Laat u inspireren!

U kunt de Wegwijzer ook gebruiken als inspiratieboek. Gebruik de acties, de tips en voorbeelden om eens over bepaalde zaken na te denken. Hoe kunnen die u helpen om kind en gezin centraal te stellen?

Hoe deze Wegwijzer te gebruiken?

De Wegwijzer is dus opgebouwd uit stappen aan de hand waarvan u met uw partners het CJG ontwikkelt. Om dat te bereiken kunt u allerlei acties ondernemen. In de Wegwijzer worden per stap de verschillende mogelijkheden genoemd. Tijdens deze reis bent u als gemeente de reisleader. Uw vertrekpunt is het huidige jeugdbeleid in uw gemeente. Uw reisdoel is het CJG en een preventief jeugdbeleid waarin kind en gezin centraal staan.

De stappen en de onderwerpen

De Wegwijzer bestaat uit de volgende stappen:

0. Kind en gezin centraal: het resultaat telt!

Het CJG is geen doel op zich, maar een middel om te komen tot een beleid en organisatie waarin jeugd en gezin centraal staan.

1. Waar staan we nu?

Het CJG bouwt voort op uw huidige jeugdbeleid. Zicht op uw vertrekpunt is nodig om te bepalen waar u als gemeente heen wilt.

2. Waar gaan we heen?

Voor u op reis gaat, moet u weten welke richting u op wilt. Hoe ziet uw ideale reisdoel eruit? Kortom: wat ziet u als u door de verrekijker kijkt?

3. Koffers pakken en reisgezelschap samenstellen

U weet nu waar u staat (stap 1) en waar u heen wilt (stap 2). Nu is het tijd om u voor te bereiden op de reis en om reisafspraken te maken. U stelt uw reisgezelschap samen en u stelt een reisplan op.

4. Op reis

U weet als gemeente waar u staat (stap 1), waar u heen wilt (stap 2), en hoe u daar gaat komen (stap 3). Nu gaat u op reis. U gaat de plannen die zijn voortgekomen uit stap 3 implementeren. Als reisleader hebt u hierbij een actieve rol: u bent de motivator en de stimulator, maar ook degene die er is als de reis even wat minder voorspoedig verloopt. U blijft iedereen op de hoogte houden van de voortgang, en zorgt ook dat iedereen de eindbestemming voor ogen houdt.

5. Eindbestemming bereikt!

U hebt uw plannen gerealiseerd! Gefeliciteerd! Misschien ziet het CJG er anders uit dan voorgesteld, misschien is niet iedereen meegekomen. Maar nu begint het echt! Hoe blijft u ervoor zorgen dat kind en gezin centraal staan?!

Per stap zijn er drie tabbladen:

- **Regie;**
 - **Voorzieningen en activiteiten;**
 - **Doelgroep.**
-
- Bij **regie** gaat het om de manier waarop de gemeente tot afspraken komt.
 - Bij **voorzieningen en activiteiten** gaat het om wat er uiteindelijk in het CJG gebeurt en waar dat gebeurt.
 - Onder de **doelgroep** worden kinderen, jongeren, hun opvoeders en ook de professionals verstaan. De professionals zijn wel een doelgroep van een andere orde. Zij zijn gebruikers van het CJG, bijvoorbeeld voor informatie en advies, maar uiteindelijk gaat het natuurlijk om de jeugd en de gezinnen.

Ieder tabblad bevat bladen met acties. Per blad is er één actie: deze staat vetgedrukt met een toelichting. Onder aan het blad vindt u tips voor achtergrondinformatie. Waar mogelijk wordt het blad gevolgd door een blad met een voorbeeld.

Stap 0 Kind en gezin centraal: het resultaat telt!

Kind en gezin centraal: het resultaat telt!

Het CJG moet voor **alle kinderen en gezinnen ondersteuning en hulp bieden bij het opvoeden en opgroeien**. Dat betekent dat zij er met al hun vragen over opgroeien gemakkelijk terecht moeten kunnen: dicht bij huis en laagdrempelig.

Korte kleine vragen, grote complexe vragen: hierbij telt het resultaat voor het kind en het gezin. Dat betekent dat kinderen en gezinnen niet zes keer hun verhaal moeten doen, voordat zij bij de juiste hulpverlener zijn aangeland. Bij het afsluiten van de ondersteuning moeten de vragen ook echt beantwoord zijn en mag het probleem niet na een half jaar terugkomen. Privacy of een gestandaardiseerde werkwijze moet geen belemmering vormen. Als belemmeringen zich voordoen, moeten deze worden aangepakt.

Het is belangrijk dat een kind, jongere of ouder in een vroeg stadium resultaat wordt geboden. Op die manier wordt voorkomen dat de problemen zwaarder en complexer worden en daardoor moeilijker aan te pakken. Met het CJG kunt u dus winst pakken!

De meeste van de ingrediënten voor het CJG zijn in een gemeente al voorradig. U hebt al jeugdgezondheidszorg en maatschappelijk werk, u werkt al aan opvoed- en gezinsondersteuning en aan handhaving van de leerplicht, en u hebt nog heel veel meer voorzieningen voor kinderen en hun ouders. Het gaat dus om het vinden van de manier van samenwerken die het best aansluit bij de behoefte van de kinderen en hun ouders in uw gemeente en die in uw gemeente het best werkt. Het geheel moet en kan meer zijn dan de som der delen.

Het resultaat telt!

Stap 1 Waar staan we nu?

Op een reis moet u zich voorbereiden. Het begint bij uw vertrekpunt. Wat hebt u tot nu toe al gedaan? Wat zijn uw ervaringen tot nu toe? Het CJG bouwt voort op uw huidige jeugdbeleid. Wat is het vertrekpunt in uw gemeente? Waar staat u als regisseur en hoe staat het met het jeugdbeleid in uw gemeente? Wat weet u over de doelgroep? In deze stap maakt u een analyse van uw huidige jeugdbeleid en reflecteert u op uw rol als regisseur. Zicht op het vertrekpunt is nodig om te kunnen bepalen waar u als gemeente heen wilt.

Weet wat een CJG is!

In 2011 moet er in uw gemeente een CJG zijn. In een CJG worden de bestaande gemeentelijke taken op het gebied van opvoeden en opgroeien gebundeld.

Het CJG is voor alle ouders, kinderen én jongeren een herkenbaar, laagdrempelig centraal punt voor opgroei- en opvoedvragen, adequate en passende hulp en coördinatie van hulp. Doel is zo vroegtijdig mogelijk advies, hulpen ondersteuning te bieden en te voorkomen dat gebruik moet worden gemaakt van 'zwaardere' vormen van hulp. Het centrum is ook een centraal punt voor professionals.

De wettelijke verantwoordelijkheden op het terrein van het preventief jeugd-beleid staan in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Wet publieke gezondheid. De Wet publieke gezondheid treedt najaar 2008 in werking. Ook de Wet op de jeugdzorg is relevant, vanwege de aansluiting tussen het jeugdbeleid en de jeugdzorg. De regierol van gemeenten in het kader van het CJG, wordt wettelijk vastgelegd in de Wet op de jeugdzorg.

— Tips:

- Informatie over het CJG is te vinden op www.jeugdengezin.nl; www.invoeringcjpg.nl
 - Centra voor Jeugd en Gezin en regierol gemeente, Programmaministerie Jeugd en Gezin (2008), (www.invoeringcjpg.nl)
 - Voor de ontwikkelingen in de jeugdgezondheidszorg, zie ook 'Versterking bestuurlijke regie JGZ' in 'Versterking bestuurlijke regie in de openbare gezondheidszorg', handreiking gemeenten, Beter Voorkomen (2008) (www.betervoorkomen.nl) > producten beter voorkomen)
 - www.nji.nl > dossier Centra voor Jeugd en Gezin
-

Is er al jeugdbeleid?

Op wat voor manier staan jeugd en gezin centraal in uw beleid? Is er al jeugdbeleid en kunt u dit gebruiken voor uw visie voor het CJG? Is er recent een nota jeugd vastgesteld? Is de visie op de rol van de gemeente nog actueel?

Om een beeld te krijgen van de staat van uw jeugdbeleid, kunt u uw nota vergelijken met nota's van andere gemeenten. Om een beeld te krijgen van de actualiteit kunt u kijken naar hoe oud uw nota is en wanneer jeugdbeleid voor het laatst in de gemeenteraad is besproken.

Bekijk hierbij in welke mate jeugdbeleid in uw gemeente integraal beleid is. Jeugdbeleid heeft met verschillende beleidsterreinen te maken. Om alle kansen voor de jeugd te pakken, moeten deze bij het jeugdbeleid betrokken zijn. Denk daarbij onder meer aan jeugd, veiligheid, welzijn, onderwijs, ruimtelijke ordening enz.

[Onderzoek ook of er op regionaal niveau beleid is vastgesteld.](#)

Met welke partners hebt u te maken?

Bij het opzetten van het CJG hebt u met verschillende partners te maken. Aan de hand van onderstaand overzicht kunt u kijken welke voor u van belang zijn. Hierbij kunnen interne en externe partners worden onderscheiden.

Interne partners

Interne partners zijn de partners in de gemeentelijke organisatie. Verschillend ambtenaren kunnen verantwoordelijk zijn voor een deel van het jeugdbeleid:

- welzijn
- onderwijs
- Wmo
- gezondheidsbeleid
- ruimtelijke ordening
- verkeer
- werk en inkomen
- veiligheid

De verantwoordelijkheid voor het jeugdbeleid kan ook in het college verdeeld zijn. De burgemeester kan vanuit zijn of haar veiligheidstaak een verantwoordelijkheid hebben. De wethouder gezondheidsbeleid, die verantwoordelijk is voor de jeugdgezondheidszorg, kan een ander zijn dan de wethouder jeugd.

De gemeenteraad is een andere interne partner. Op welke manier is die in uw gemeente betrokken bij het jeugdbeleid?

Als er sprake is van regionale samenwerking, zijn de andere gemeenten ook partner. Breng in kaart op welke thema's u met andere gemeenten samenwerkt. Afhankelijk van de relatie kunt u andere gemeenten ook als externe partner beschouwen.

De provincie is ook een partner, omdat zij verantwoordelijk is voor de jeugdzorg en Bureau Jeugdzorg (BJZ). Afhankelijk van de relatie kan de provincie voor u zowel een interne als een externe partner zijn.

>>

Externe partners

Externe partner zijn de partners buiten uw directe gemeentelijke organisatie:

Jeugdhulpverlening

- Bureau Jeugdzorg
- Advies- en Meldpunt Kindermishandeling van Bureau Jeugdzorg
- jeugdreclasseringstaak van Bureau Jeugdzorg
- Jeugd-GGZ-instelling

Jeugdgezondheidszorg

- consultatiebureaus
- GGD

Opvang en onderwijs

- kinderopvanginstellingen
- scholen
- Regionaal Meld- en Coördinatiepunt

Jeugdwelzijn

- organisaties voor kinderwerk en jongerenwerk

Veiligheid en justitie

- politie
- Raad voor de Kinderbescherming
- Openbaar Ministerie
- bureau Halt

Werk en inkomen

- gemeentelijke sociale dienst
- bureau schuldhulpverlening
- Centrum voor Werk en Inkomen

Zorg

- instellingen voor verslavingszorg en maatschappelijke opvang
- gehandicaptenzorg
- afdelingen spoedeisende hulp van ziekenhuizen
- maatschappelijk werk
- MEE-organisatie

Informatie en advies

- opvoedpunten
- Jongeren Informatie Punt (JIP)
- bibliotheken

Met sommige van deze partners hebt u een directe relatie bijvoorbeeld in de vorm van subsidies. Met andere partners hebt u een indirecte relatie, omdat u geen directe sturingsmogelijkheden hebt. Onderzoek ook welke instellingen u regionaal deelt.

Inventariseer wat uw huidige afspraken zijn met de partners.

Instellingen en mogelijk de gemeenten kunnen afspraken hebben gemaakt over de afstemming van voorzieningen en activiteiten. De CJG-ontwikkeling kan een aanleiding zijn om afspraken aan te scherpen of te herzien. Op die manier kunt u de ondersteuning aan jeugd en gezinnen verbeteren.

Er zijn verschillende vormen om de afspraken over samenwerking vast te leggen.

Vormen zijn bijvoorbeeld:

- convenant
- notulen en verslagen van bijeenkomsten
- samenwerkingsovereenkomst
- subsidievoorwaarden van gemeenten

Ook regionaal kunnen op deze manier afspraken zijn gemaakt

Daarnaast kan er een interne groep en/of stuurgroep zijn waarbij u op beleidsniveau overlegt met de partners.

Bedenk waar de gemeente staat als regisseur!

Als regisseur zit u aan de knoppen. Vanuit uw verantwoordelijkheid voor het jeugdbeleid en het CJG kunt u iets betekenen voor kinderen en gezinnen in uw gemeente.

Een regierol hebt u niet zomaar, u moet die ook verdienen. Wat kenmerkt de rol van uw gemeente? Onderzoek hiervoor op welke niveaus de gemeente de regie heeft. Voor een sluitende keten zijn de volgende vormen van regie nodig:

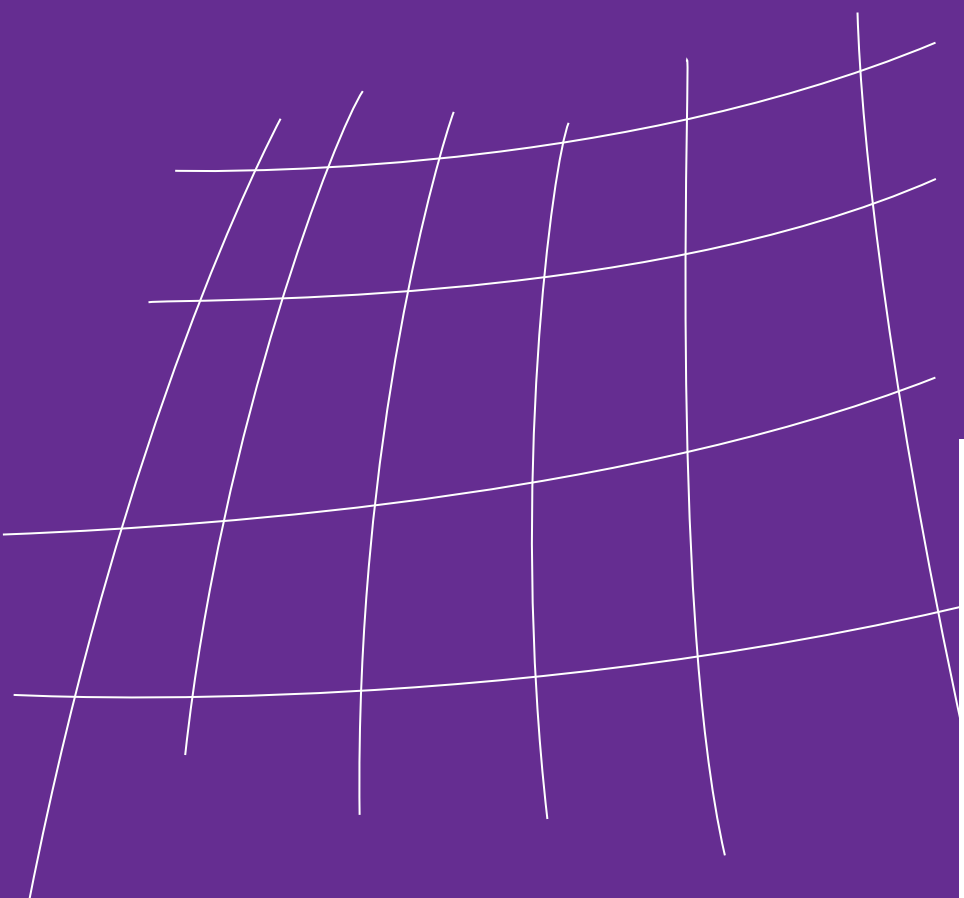
- interne regie
- bestuurlijke regie
- uitvoerende regie

De uitleg over deze vormen vindt u in de Standaard voor gemeentelijke regie.

Onderzoek wat de verwachtingen zijn van u als regisseur. Krijgt u uw partners mee voor nieuwe initiatieven? Gemeenten zijn soms afwachtend als het gaat om het oppakken van de bestuurlijke en/of uitvoeringsregierol. Dit is niet nodig; veel instanties verwachten immers deze rol van u. Een belangrijke rol bij regie is weggelegd voor de wethouder: dit is de persoon die de regierol moet uitstralen.

— Tip:

Standaard voor gemeentelijke regie in het jeugdbeleid, uitgave in het kader van Operatie Jong, door Berenschot Procesmanagement (2006), googel op 'standaard voor gemeentelijke regie in het jeugdbeleid'.

Welke ontwikkelingen rond voorzieningen en activiteiten zijn er?

In het CJG worden de huidige taken en functies van gemeenten in het preventief jeugdbeleid gebundeld en geïntensiveerd.

Breng in beeld welke ontwikkelingen er zijn in uw gemeente. Veel ontwikkelingen in het jeugdbeleid hebben immers met de ondersteuning van jeugd en gezinnen te maken. En dus met de CJG-ontwikkeling. Denk aan ontwikkelingen op het gebied van de jeugdgezondheidszorg, het onderwijs, de Wmo en veiligheid, maar ook op het gebied van vrije tijd.

Bekijk wat er gebeurt bij de partners. Hoe werken zij bij andere gemeenten? Zijn er richtlijnen van landelijke koepels die zij volgen?

West-Brabant: inventarisatie van ontwikkelingen

De gemeenten in West-Brabant hebben gezamenlijk in kaart laten brengen wat de mogelijkheden zijn voor het CJG in West-Brabant. Doel was om te komen tot een basismodel voor de 18 gemeenten in de regio. Eerst is onderzocht wat het vertrekpunt is: welke initiatieven zijn er in de gemeenten, wat wordt nu allemaal al onderzocht, welke visies zijn er al etc. Zo is duidelijk geworden wat verschillen en overeenkomsten tussen gemeenten zijn in en rond het CJG, welke activiteiten lopen en hoe bestaande visies zich tot elkaar verhouden.

U vindt het rapport op www.vng.nl (zoek op cjpg).

Breng het aanbod aan voorzieningen en activiteiten rond opvoeden en opgroeien in kaart.

Beoordeel het aanbod in uw gemeente op samenhang. Het is immers de bedoeling dat met de komst van het CJG er minder versnippering en meer samenhang komt in het aanbod voor jeugd en gezinnen.

Het in kaart brengen van het aanbod kan op verschillende manieren. Mogelijke categorieën voor een inventarisatie zijn:

per leeftijdscategorie

bijvoorbeeld: -9 maanden-0, 0-4, 4-12, 12-18, 18-23.

zorgcontinuüm van Jo Hermanns voor de integrale aanpak van het bestrijden van kindermishandeling:

- universele preventie: gericht op alle ouders, andere opvoeders en kinderen;
- selectieve preventie: gericht op groepen met een verhoogd risico;
- geïndiceerde preventie: gericht op individuele ouders en/of kinderen met een verhoogd risico;
- vroege interventie bij individuele gezinnen bij tekenen van ontsporing van de opvoedingssituatie: individuele hulp en begeleiding zijn noodzakelijk;
- hulpverlening en/of bescherming bij vermoedens of constatering van feitelijk kindermishandeling: door in te grijpen en/of door hulp te bieden.

>>

per type probleem:

bijvoorbeeld gezondheidsproblemen, psychische problemen, opvoed problemen, multiprobleemgezinnen enz.

de levensloop van kinderen en jongeren:

gezin, school, vrije tijd, beroepsvoorbereiding en werk en schakels daartussen, dit is de ketenbenadering van prof. Schuyt. Het gaat met name om de overgangen tussen sociale kaders (de schakels), want daar zijn de uitvalrisico's het grootst.

Voorbeelden van activiteiten zijn:

consultatiebureaufuncties,
(school)maatschappelijk werk,
antipeestprogramma's,
gezinscoaching enz.

Voorbeelden van voorzieningen zijn:

het consultatiebureau,
jongerencentrum,
brede school enz.

— Tips:

www.nji.nl > thema's > opvoedingsondersteuning > achtergronden > doelstellingen > kindermishandeling

- Schuyt, 1995, Kwetsbare jongeren en hun toekomst, VWS.
 - Brief van de Ministers voor Jeugd en Gezin en voor Wonen, Wijken en Integratie over Diversiteit in het Jeugdbeleid, www.jeugdengezin.nl > kamerstukken.
-

Tafelkleed Utrecht

De gemeente Utrecht heeft een overzicht gemaakt van alle activiteiten die vormen van pedagogische hulp bieden: het tafelkleed. Dat waren er bijna 80!

De volgende onderwerpen zijn geïnventariseerd:

- aantal uren per cliënt;
- looptijd aanbod;
- bereik;
- jaarlijks bereik;
- wachtlijsten;
- manier van aanmelden;
- evidence based;
- percentage deelnemers dat de doelstellingen haalt.

Breng de prestaties van de voorzieningen en activiteiten in kaart.

Wat weet u over het bereik, de effectiviteit en de doelmatigheid van de activiteiten en voorzieningen voor jeugd en gezinnen in uw gemeente?

Bij bereik gaat het om de vraag of alle ouders, jongeren en professionals die u wilt bereiken met uw voorzieningen en activiteiten ook worden bereikt. Weten ouders opvoedingsondersteuners te vinden?

Effectiviteit van voorzieningen en activiteiten betekent de mate waarin ze het gewenste resultaat opleveren. Leidt uw voorlichting tot de beoogde gedragsverandering?

Bij doelmatigheid gaat het om de verhouding tussen kosten en baten. Hoe groot is het bereik van een activiteit?

Voor het in kaart brengen van de prestaties kunt u de resultaten van prestatieafspraken met instellingen gebruiken.

Ga na in welke mate de functies van het basismodel CJG in de inventarisatie terugkomen.

De volgende functies staan in het CJG-basismodel:

A Jeugdgezondheidszorg (consultatiebureaus en GGD)

B Vijf Wmo-functies:

- informatie en advies
- signalering
- toeleiding naar hulp
- licht-pedagogische hulp
- coördinatie van zorg

C Schakel met BJZ

D Schakel met het onderwijs

Het ministerie voor Jeugd en Gezin, VNG, IPO, MO-groep, Actiz en GGD Nederland zijn dit model gezamenlijk overeengekomen.

___Tips:

- Het basismodel is te vinden op www.invoeringcjpg.nl.
- Informatie over de jeugdgezondheidszorg met een toelichting op het uniforme deel en het maatwerkdeel, is te vinden in de handreiking 'Versterking bestuurlijke regie in de openbare gezondheidszorg' (www.betervoorkomen.nl > producten beter voorkomen).
- Informatie over de vijf functies preventief jeugdbeleid is te vinden op www.invoeringwmo.nl > prestatieveld 2.
- Informatie over de vijf functies preventief jeugdbeleid is ook te vinden in de brochure 'De vijf gemeentelijke functies' (www.nji.nl > thema's > opvoedingsondersteuning > gemeentelijke beleid).

Inventariseer hoe de sluitende aanpak functioneert.

Vaak vormt het ontbreken van een sluitende aanpak een belangrijk probleem in de jeugdketen. Het CJG maakt het beter mogelijk een sluitende aanpak te organiseren.

In de brochure 'De onderdelen van het CJG' worden de volgende elementen onderscheiden:

- 1 (Risicojeugdigen) moeten in beeld zijn.
- 2 Waar nodig moet zo snel mogelijk worden geïntervenieerd.
- 3 Het beginsel is 'één gezin, één plan'. De betrokken hulpverleners weten van elkaar wat zij doen en stemmen hun interventies op elkaar af.

Bekijk hoe dit in uw gemeente gebeurt. Mogelijk is er al een netwerk. Er kunnen ook meerdere netwerken zijn, waar mogelijk dezelfde casus in wordt besproken met mogelijk voor een deel dezelfde instellingen. Denk aan buurtnetwerken, 12-plus- en 12-min-netwerken, zorgstructuren rondom kinderopvang en onderwijs enz. Wordt met netwerkoverleg optimaal resultaat behaald, of kan met minder overleg meer worden bereikt?

De naamgeving voor de persoon die zorgcoördinatie op zich neemt, kan ook verschillen: netwerkcoördinator, casemanager, zorgcoördinator, ketenmanager, gezinscoach enz. Bekijk daarom wat de functie daadwerkelijk inhoudt.

Een succesfactor bij samenwerking is onderscheid aanbrengen tussen frequent uitvoerend (casuïstiek) werk, (minder frequent) casusoverleg over multi-probleemgevallen en beleidsmatig overleg. Het wil nog wel eens gebeuren dat deze vormen van overleg vermengd plaatsvinden, waardoor een veelheid aan onderwerpen op de agenda komt te staan. Dit blijkt uit onderzoek onder pilotgemeenten van Operatie Jong.

Tip:

De onderdelen van het CJG (www.invoeringcjpg.nl > gereedschapskist > materiaallijst).

Onderzoek hoe de aansluiting tussen het preventieve jeugdbeleid en de geïndiceerde zorg is.

Een van de onderdelen van het basismodel is de schakel met BJZ. De schakel met BJZ kan op verschillende manieren worden vormgegeven. Het is zaak om vooraf een goed beeld te krijgen van de huidige aansluiting tussen preventief jeugdbeleid en geïndiceerde zorg.

Hoe is de afstemming nu? Weten de professionals die werken op het terrein van preventief jeugdbeleid en geïndiceerde jeugdzorg elkaar te vinden? Heeft BJZ zitting in netwerkstructuren en hoe functioneert dat?

Als er sprake is van opvoedingsnood of opvoedingscrisis is geïndiceerde jeugdzorg in beeld, en dus BJZ. Dat is verantwoordelijk voor de indicatiestelling. Daarnaast heeft BJZ een outreachende taak: het moet optreden bij signalen van derden over ernstige opvoed- en opgroeiproblematiek.

Volgens de Wet op de jeugdzorg zijn provincies verantwoordelijk voor de jeugdzorg en voor BJZ dat de indicatiestellingen voor de jeugdzorg verricht. Provincie en gemeenten zijn samen verantwoordelijk voor een goede aansluiting tussen het lokale preventieve hulpaanbod en de geïndiceerde jeugdzorg.

— Tip:

Wat gemeenten willen weten over BJZ (www.invoeringcjjg.nl) > gereedchapskist > materiaallijst).

Breng in kaart hoever uw gemeente is met de Zorgadviesteams (ZAT's) in het onderwijs.

Een van de onderdelen van het basismodel is de schakel met het onderwijs. Samenwerking voor problemen van schoolgaande kinderen is het meest logisch in de ZAT's rondom onderwijs.

Om dat goed te kunnen doen is het belangrijk om te weten hoe de ZAT's nu functioneren en hoe ZAT's en CJG's elkaar versterken. U kunt hiervoor het kwaliteitskader ZAT van het NJi gebruiken.

ZAT's zijn teams waarin professionals die zorg en ondersteuning bieden aan jeugdigen en hun ouders, samenwerken met scholen om problemen van kinderen en jongeren op te lossen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de jeugd (gezondheids)zorg, het maatschappelijk werk, de leerplichtambtenaar, de politie en de zorgcoördinator van het onderwijs.

— Tip:

www.zats.nl > kwaliteitskader

Onderzoek welke middelen beschikbaar zijn.

Gemeenten financieren al zelf activiteiten voor kinderen, jongeren en ouders met opvoed- en opgroevragen, bijvoorbeeld in de vorm van subsidies. Die ruimte hebben zij op basis van de uitkering van het gemeentefonds.

Ga na om hoeveel middelen het gaat, welke structureel zijn en welke tijdelijk of projectmatig worden ingezet.

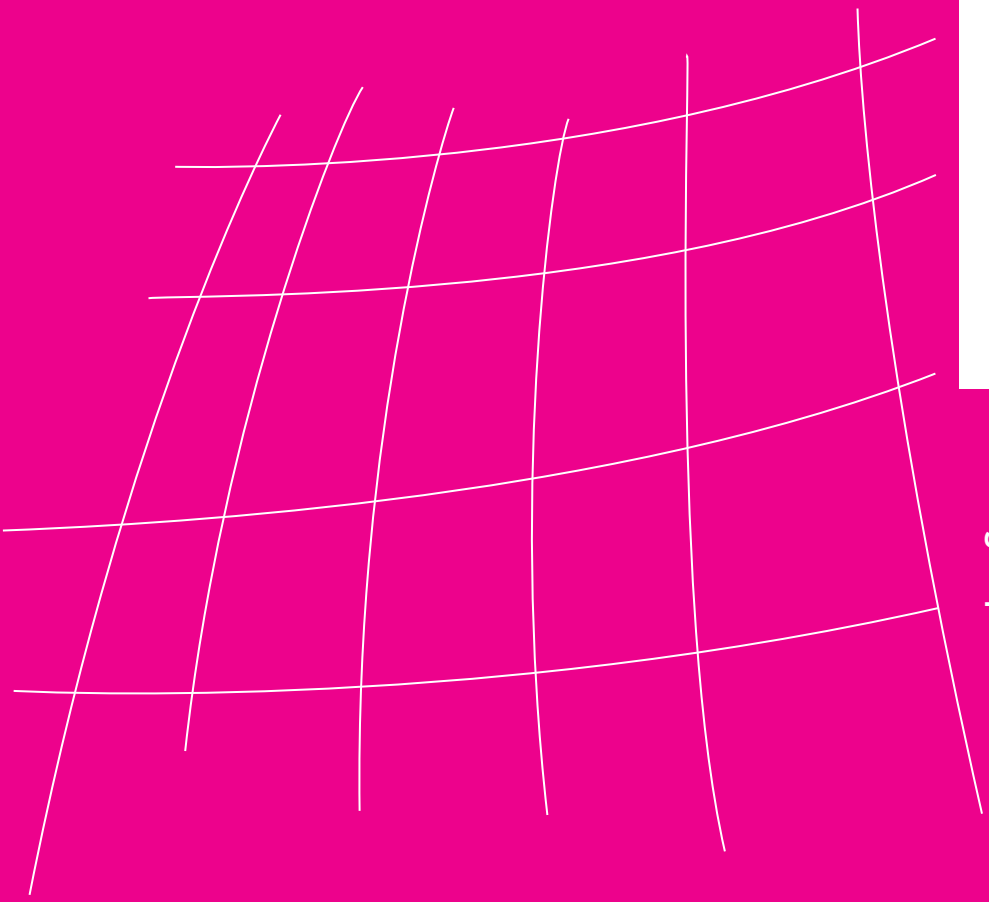
Alle gemeenten krijgen verder extra geld om, naast hun eigen investeringen, de komende jaren het basismodel van het CJG in te vullen. Dit is onderdeel van de Brede doeluitkering (BDU) CJG.

___ Tip:

De brief van de minister voor Jeugd en Gezin aan gemeenten over de BDU CJG en de bedragen per gemeente vindt u op www.jeugdengezin.nl/dossiers/centra-voor-jeugd-en-gezin/gemeenten.

Doelgroep

Onderzoek om hoeveel kinderen, jongeren en hun ouders het gaat en wat de prestaties zijn.

Breng demografische gegevens over de doelgroep ouders en jeugdigen in kaart (leeftijdsopbouw, etnische achtergrond, kinderen en jongeren met een beperking enz.).

U kunt ervoor kiezen om dit per wijk te doen. Dit maakt maatwerk per wijk mogelijk. Breng ook in beeld wat de prestaties zijn van jeugdigen in uw gemeente. Hoe doen jeugdigen het in uw gemeente als het gaat om gezondheid, onderwijs, arbeidsparticipatie, sportdeelname enz.? Voor achtergrondinformatie kunt u gebruikmaken van bijvoorbeeld de GGD-gezondheidsmonitor, veiligheidsmonitor, leerplichtcijfers en cijfers over werkloosheid. Gemeentelijke cijfers zijn ook landelijk beschikbaar via Kinderen in Tel en de Landelijke Jeugdmonitor.

— Tip:

[Jeugdmonitor.cbs.nl](https://jeugdmonitor.cbs.nl)

Provinciale jeugdmonitor

Verschillende provincies hebben een jeugdmonitor, zoals de jeugdmonitor Zeeland. Dit is een "cijferpakhuis" van de Zeeuwse Jeugd. Allerhande statistische en inhoudelijke gegevens zijn bijeengebracht, afkomstig uit registraties en eigen onderzoek. De informatie is vrij toegankelijk en te gebruiken voor bijvoorbeeld het ontwikkelen, onderbouwen, evalueren en bijstellen van plannen die zich richten op kinderen en jongeren.

Kinderen in Tel: Databoek

Het Databoek Kinderen in Tel brengt de leefsituatie van de jeugd per provincie en gemeente in beeld en geeft een ranglijst aan de hand van twaalf indicatoren, gebaseerd op het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind. Kinderen in Tel laat voor alle gemeenten in Nederland zien hoe het gesteld is met het welzijn van kinderen en in welke omstandigheden zij verkeren. Kinderen in Tel is bedoeld voor beleidmakers en bestuurders die verantwoordelijk zijn voor het welzijn van kinderen en jongeren in de gemeente.

Zie: www.kinderenintel.nl

Wat zijn de doelstellingen voor jeugd en gezinnen in het huidige jeugdbeleid? Worden deze gehaald?

Wat zijn de doelgroepen van uw huidige jeugdbeleid? Sluit dit aan bij de doelgroep van het CJG: alle jeugdigen van -9 maanden tot 23 jaar?

Welke effecten wilt u voor hen behalen? Bijvoorbeeld de daling van alcoholgebruik. Worden deze gehaald? Het gaat dan om de outcome en niet om de output. Dat zijn de concrete resultaten van activiteiten, bijvoorbeeld de deelnemers aan een voorlichtingsbijeenkomst.

Kijk voor de effecten breed: gezondheid, armoede, vrijetijdsbesteding, opvang, onderwijs, veiligheid enz.

Het is een goed idee de gegevens van verschillende instellingen te verzamelen en te bundelen.

Wat zijn de behoeften en wensen van kinderen, jongeren en hun ouders?

In het CJG staan kind en gezin centraal. Hebt u al in beeld wat er in uw gemeente speelt bij de doelgroep?

Onderzoek dit en ga met hen in gesprek. Waar bereikt u hen? Waar stellen zij nu hun vragen over opgroeien en opvoeden? Dat kan bijvoorbeeld in hun eigen netwerk van familie en burens zijn. Het kan ook zijn bij instellingen als scholen en een jongerencentrum. Maar denk ook aan kerken en moskeeën. Via sleutelfiguren als onderwijzers kunt u ook achterhalen waar nu de vragen terechtkomen. Zij kunnen aangeven of het voor kinderen en ouders moeilijk is om vragen te stellen.

De volgende vraag is waar zij dan behoefte aan hebben. Hoe willen zij worden geholpen? Dat kan per doelgroep verschillen: ouders van jonge kinderen hebben weer andere behoeften dan jongeren. De behoefte om in betrekkelijke anonimiteit vragen te stellen, kan weer in tegenspraak zijn met laagdrempeligheid en toegankelijkheid. Belangrijk is ook welke vragen zij stellen: algemene opvoed/opgroeivragen of specifieke.

Belangrijk is ook om te kijken welke hulp zij nodig hebben.

U kunt ook informatie verzamelen over de tevredenheid met de activiteiten. Maak gebruik van gegevens uit uw burgerpeiling, leefbaarheidsonderzoeken en cliëntonderzoeken die uw partners uitvoeren. Mogelijk is het CJG al eens aan de orde geweest in een jeugdraad of Wmo-raad.

Tips:

- www.jeugdparticipatie.info
 - [www.opvoedingsondersteuning.info/praktijk/vraag en aanbod: de fact-sheet ‘Ouders en hun behoeften aan opvoedingsondersteuning’](http://www.opvoedingsondersteuning.info/praktijk/vraag_en_aanbod_de_fact-sheet_‘Ouders_en_hun_behoeften_aan_opvoedingsondersteuning’)
-

EMOVO-project

Zes GGD'en voerden eind 2005 een onderzoek uit naar de gezondheid en leefstijl van Noord-Hollandse jongeren. Ruim 23.000 leerlingen deden aan het onderzoek mee. Zij beantwoordden vragen over hun gezondheid, de thuis-situatie, hun vrije tijd en hun leefstijl. De gegevens zijn elektronisch afgenomen op school (EMOVO-project, oftewel Elektronische Monitor en Voorlichting). Dat maakt de verwerking van gegevens minder tijdrovend en is leuker voor de jongeren. Klassikale uitvoering leverde een hoge respons op én een betrouwbaar beeld van de gezondheid van de leerlingen die meededen aan het onderzoek. De GGD'en hebben rapportages gemaakt voor de afzonderlijke gemeentes. Gemeentebesturen en GGD'en zelf kunnen er informatie uithalen voor hun jeugd- en gezondheidsbeleid.

www.ggd.nl > zoek op factsheet EMOVO

Wat zijn de behoeften en wensen van de professionals?

Een groot aantal professionals is direct of indirect betrokken bij het CJG. Het CJG moet een plek zijn waar professionals zo samenwerken dat de som meer is dan de delen.

Voor u als gemeente is het nuttig u een beeld te vormen van al deze professionals. Wie zijn het? Om welke sectoren en functies gaat het? Het gaat in elk geval om professionals die direct met ondersteuning of hulpverlening te maken hebben. Maar er zijn ook professionals die geen hulpverlener zijn, maar wel met kinderen, jongeren en ouders te maken hebben. Denk daarbij aan leerkrachten, jeugdwerkers, politie, toezichthouders, peuterspeelzaalleiders e.d. Ten slotte kunnen ook burens, familieleden e.d. met vragen en problemen te maken hebben.

De volgende vraag is waar de professionals tegenaan lopen als het gaat om het bieden van informatie en ondersteuning. Is dat de privacyregeling, de werkprotocollen, het ontbreken van een sociale kaart, administratieve belasting enz. Wat betekent dat volgens hen voor de inrichting van het CJG? Daarnaast is het belangrijk om in beeld te brengen wat de huidige deskundigheden zijn.

U kunt een onderscheid maken tussen professionals die in het CJG kunnen werken en professionals die van het CJG gebruik kunnen maken (bijvoorbeeld de informatie- en adviesfunctie).

Breng in kaart hoe de ondersteuning van kinderen en jongeren met opgroei problemen en ouders met opvoedvragen in de praktijk verloopt.

In een gemeente kunnen afspraken zijn gemaakt over deze doelgroep. Maar hoe werkt dit nu in de praktijk? Worden deze kinderen en hun ouders daadwerkelijk met hun problemen geholpen? Worden zaken afgesloten terwijl de problemen er nog zijn? Of blijken zij na een tijd zich weer te melden met hetzelfde of een ander probleem? Welke vragen/problemen komen nu bij BJZ terecht, die door gemeentelijke voorzieningen konden worden opgepakt?

Mogelijke verklaringen voor problemen in de praktijk zijn de aard van de hulpverlening, de complexiteit van de problematiek of het ontbreken van een persoon of instantie die daadwerkelijk één persoon verantwoordelijk mag maken voor het oppakken van het probleem.

Ga hierover in gesprek met de professionals. Wat maken zij mee? Praat ook eens met ouders en jongeren die al te maken hebben (gehad) met jeugdzorg of ondersteuning; zo krijgt u een goed beeld van de weg die zij bewandelen.

Kijk naar participatie in het kader van jeugdbeleid in uw gemeente.

Het kan zijn dat er in uw gemeente al vormen van participatie zijn. Voorbeelden zijn jeugdraden en projecten waarbij kinderen en jongeren iets opzetten. Wat zijn de ervaringen en resultaten?

Breng in beeld welke participatievormen uw gemeente heeft. Haalt u daar genoeg uit om te weten hoe jeugd en gezinnen kunnen worden ondersteund?

Ook in het kader van de Wmo wordt van gemeenten verwacht dat burgers worden betrokken bij het beleid. In sommige gemeenten is de jeugd daarom vertegenwoordigd in de Wmo-raad.

Stap 2 Waar gaan we heen?

Voor u op reis gaat, moet u weten welke richting u op wilt. Hoe ziet uw ideale reisdoel eruit? Hoe is het volgens uw ideaalbeeld gesteld met het jeugdbeleid en het CJG, en nog belangrijker: hoe is het dan gesteld met de jeugdigen en hun ouders in uw gemeente? Kortom: wat ziet u als u door de verrekijker kijkt? Hebt u een helder beeld voor ogen van waar u heen wilt met het preventieve jeugdbeleid en het CJG? Zien uw partners in het jeugdbeleid hetzelfde als u?

Neem als gemeente de bestuurlijke regie.

De gemeente is verantwoordelijk voor de ondersteuning aan jeugd en gezin. Daarom hebt u als gemeente de bestuurlijke regie bij de ontwikkeling en instandhouding van het CJG.

Neem dus het initiatief. Bij stap 1 hebt u hierin uw huidige positie bepaald. Bedenk wat uw ambitie is in de ondersteuning van jeugd en gezinnen en pas uw regierol daarop aan. Een hoger ambitieniveau vraagt om een andere inzet dan een bescheiden ambitieniveau.

Denk niet alleen na over uw eigen rol, maar ook over die van uw partners. Regie is niet 'alles zelf doen' en ook niet 'alles zelf bepalen.' Houd het overzicht en stuur bij waar nodig.

Naast bestuurlijke regie moet u nu bepalen waar u de uitvoeringsregie neerlegt. Wie zorgt ervoor dat nieuwe afspraken over ondersteuning aan jeugd en gezinnen op de werkvloer ook echt gaan werken? Uitvoerende regie kunt u delegeren, maar u kunt als gemeente ook zelf uitvoerend regisseur zijn. Als regisseur moet u overzicht hebben over het geheel. Dit kan alleen als u ook grenzen stelt. Probeer niet meteen 'alles met alles te verbinden'. Dit komt de kwaliteit van het beleid niet ten goede. Maak expliciet welk doel de gemeente (allereerst) voor ogen heeft.

Tip:

[Standaard voor gemeentelijke regie in het jeugdbeleid, uitgave in het kader van Operatie Jong, door Berenschot Procesmanagement \(2006\), google op 'standaard voor gemeentelijke regie in het jeugdbeleid'.](#)

Rotterdam: leder kind wint

In Rotterdam zijn ongeveer 300.000 kinderen en jongvolwassenen in de leeftijd 0 tot 23 jaar. Met het merendeel van hen gaat het gelukkig goed, maar zo'n 20% heeft problemen in de ontwikkeling, opvoeding of onderwijs. Deze vertalen zich bijvoorbeeld in het optreden van onderwijsachterstanden en schooluitval. Voor de helft van deze groep is sprake van een opeenhoping van problemen op twee of meer gebieden. Het aanbod aan vooral deze groep schiet soms tekort met als gevolg dat risico's niet tijdig worden gesignaleerd en weggenomen, problemen ontstaan en deze in toenemende mate zorgwekkende vormen aannemen. Het bestaande hulpverleningsaanbod sluit onvoldoende aan op de vraag en is daardoor niet altijd voldoende effectief.

De stadsregio, de gemeenten, de jeugdgezondheidszorg, het onderwijs, de welzijnssector, BJZ, de jeugdzorgaanbieders, de Jeugd-GGZ en Jeugd-LVG, de Raad voor de Kinderbescherming, de politie, het Openbaar Ministerie en de (kinder)rechter willen de situatie een halt toeroepen. Zij slaan de handen ineen om gezamenlijk een sterke verbetering van het presteren van de jeugdketen te realiseren. De preventie moet worden versterkt, risico's en problemen bij kinderen moeten eerder en beter worden gesignaleerd en de juiste interventies en zorg moeten tijdig worden geboden. Daarvoor is het programma Ieder Kind Wint ontwikkeld. www.iederkindwint.nl

Formeer een stuurgroep met uw kernpartners.

Met de kernpartners stelt u de contouren van het CJG vast. In ieder geval zijn dit de partners uit de jeugdgezondheidszorg, maatschappelijk werk, opvoedsteunpunten en BJZ. Het onderwijs is niet als zodanig een partner in het CJG, maar is wel een van de belangrijkste partners in de CJG-ontwikkeling. Wellicht zijn er daarnaast nog andere logische lokale partners.

Als u samenwerkt met andere gemeenten, bepaal dan ook hun positie in de stuurgroep. U kunt vertegenwoordigers van alle gemeenten in de stuurgroep plaatsen, maar u kunt ook een gemeente kiezen die de andere gemeenten vertegenwoordigt.

De stuurgroep is belangrijk voor het draagvlak en het bepalen van de koers. In de stuurgroep moeten mensen met mandaat zitten. Maak de stuurgroep niet te groot. Zorg dat u één aanspreekpunt hebt voor het onderwijsveld, dat maakt afstemming eenvoudiger.

Spreek af wat de rol is van de stuurgroep. Bijvoorbeeld dat de stuurgroep een adviserende rol heeft. Besluiten worden dan genomen door de wethouder. Zorg dat de regietaken zijn vastgelegd zodat u partijen hierop kunt aanspreken.

Bepaal ten slotte hoe u de andere partijen die niet in de stuurgroep zitten, erbij houdt.

Kennemerland: Stuurgroep CJG

Onder regie van de gemeenten maakt de stuurgroep de vertaalslag van de visie, uitgangspunten en beleid naar de concrete uitwerking van een CJG in de praktijk. De stuurgroep bereidt rapportages voor ten behoeve van de platforms jeugd en het bestuurlijk overleg. De stuurgroep vergadert eens per maand.

Taken Stuurgroep CJG:

- initiëren, coördineren, afstemmen en aansturen van CJG-projecten;
- toetsen van projectdoelstellingen en opgeleverde projectresultaten aan het gedefinieerde beleid;
- monitoren van de voortgang en de inzet van mensen en middelen;
- bewaken van de samenhang tussen projecten;
- nemen van besluiten die nodig zijn voor het adequaat uitvoeren van de lopende projecten.

Gekozen is voor een kleine, slagvaardige stuurgroep, die als volgt is samengesteld:

- twee ambtenaren namens de gemeenten in Zuid-Kennemerland;
- Jeugdgezondheidszorg Kennemerland;
- GGD;
- BJZ.

Interne regie: bepaal welke interne partners u nodig hebt.

Wees u ervan bewust dat de interne regie op orde moet zijn, om externe regie te kunnen voeren. Dan gaat het dus om de benodigde wethouders, ambtenaren en de gemeenteraad.

Pas wanneer u intern de boel op orde hebt en als één stem naar buiten communiceert, nemen uw partners u serieus. Denk daarbij aan interne samenhang in beleid, adequate organisatie, eenheid van leiding, ambtelijke capaciteit en persoonlijke kwaliteiten.

Een aandachtspunt is regionale samenwerking. De afstemming in de regio tussen bijvoorbeeld een coördinerende gemeente en wethouders en de overige spelers moet goed worden geregeld.

Investeer in vertrouwen van uw partners.

In iedere relatie speelt vertrouwen een rol.

Zorg ervoor dat uw partners weten wat zij aan u als gemeente hebben. Wees alert op belangendiscussies. Natuurlijk moeten die worden gevoerd. Maar de inhoud staat voorop: ondersteuning aan jeugd en gezin. Voor succesvolle samenwerking met andere organisaties is het belangrijk te blijven focussen op het kind en het gezin. Organiseer werkconferenties, ga op werkbezoek en organiseer informele bijeenkomsten.

— Tip:

- Versterking bestuurlijke regie in de openbare gezondheidszorg: handreiking gemeenten (www.betervoorkomen.nl > producten beter voorkomen).
-

Laat de gemeenteraad kaders vaststellen.

Bedenk in een vroeg stadium welke rol de gemeenteraad speelt bij de invoering van het CJG. Afhankelijk van de lokale cultuur kan de rol van de gemeenteraad sterk verschillen. Omdat in de visie op het CJG ook politieke keuzes zitten, is het in ieder geval belangrijk om de gemeenteraad de kaders te laten vaststellen.

De gemeenteraad kan keuzes maken over de richting en bandbreedte van het CJG en kan prioriteiten stellen. Dit kan bijvoorbeeld in een jeugdnota, Wmo-nota of een aparte kadernota of bestuursopdracht. In zo'n stuk kan ook de financiële ruimte worden meegegeven.

Mogelijk is het in uw gemeente toereikend de gemeenteraad enkel te informeren over de voortgang, omdat de gemeenteraad al in een eerder stadium de richting heeft vastgesteld, bijvoorbeeld bij het vaststellen van het jeugd- of Wmo-beleid.

Zorg ervoor dat de rol van de raad bij de invoering van het CJG helder is voor de raad, het college en het ambtelijk apparaat.

Hoorn: speerpunten jeugdbeleid 2008-2012

In Hoorn heeft het college in een kadernota voor het jeugdbeleid drie speerpunten geformuleerd: een betere samenhang in beleid en samenwerking tussen aanbieders, het eerder signaleren en aanpakken van problemen en meer resultaatgericht werken. Daarbij wil het college prioriteit geven aan gezond en veilig opgroeien, onderwijs en opvang en vrije tijd en leefomgeving. In juni 2008 is de kadernota door de raadscommissie besproken.

Formuleer een visie op het CJG.

In de visie formuleert u welk doel u voor ogen hebt. Bedenk waar u als gemeente wilt dat uw jeugd en gezinnen over een paar jaar staan. Welke eindsituatie ziet u voor u?

Het gaat daarbij altijd om het resultaat voor het kind en de ouder. Of een gemeente eerst zelf een visie formuleert, bijvoorbeeld op basis van politieke keuzes, of gezamenlijk met de externe partners, hangt van de situatie af. In uw regierol moet u ervoor zorgen dat de volgende onderwerpen aan de orde komen in de visie:

1. Het doel

Wat is het resultaat voor de jeugd en het gezin?

2. Doelgroepen

Wat is de verantwoordelijkheid van kind, ouder, organisaties en overheid als het gaat om opvoeden en opgroeien? Verder kan het gaan om hoe bereikbaar informatie, advies en hulp moeten zijn en de snelheid waarmee die worden geboden.

3. Inhoudelijke samenwerking tussen en met partijen

Wat levert de samenwerking het kind en het gezin op?

4. Organisatorische samenwerking

Hoever gaat de organisatorische samenwerking? Is het idee dat het uiteindelijk één organisatie wordt of dat het aanbod op één locatie plaatsvindt? Welke taken moeten worden ingevuld?

5. Inzet van partners

Het opzetten van een CJG is iets wat partijen gezamenlijk doen. Belangrijke vraag is: Wat kan iedereen bijdragen aan het gezamenlijke doel?

Het risico bij de CJG-ontwikkeling is dat de aandacht gaat naar organisaties en structuren en dat visies en doelstellingen op de achtergrond raken.

Formuleer uw visie daarom vanuit de inhoud.

Leeuwarden: visie CJG

De gemeente Leeuwarden heeft een visie op het CJG vastgesteld. De visie gaat ook in op hoe betere samenwerking leidt tot betere ondersteuning aan ouders:

“De gemeente Leeuwarden stimuleert, stuurt en contracteert zodanig dat er heldere, toegankelijke, en voldoende dienstverlening aan ouders en kinderen ontstaat. Zowel de kernpartners onderling als de kernpartners met ketenpartners bundelen hun activiteiten en diensten en werken op zodanige manier samen, dat in toenemende mate sprake is van ketenaanpak. Alsmede van snelle en adequate dienstverlening, van effectieve advisering, verwijzing, toeleiding en hulp aan ouders en jeugdigen en van eenduidige signalering, zorgcoördinatie en indicatiestelling. Ook in het te ontwikkelen Centrum voor Jeugd en Gezin staat het kind en zijn of haar ouders/verzorgers in Leeuwarden centraal. Zowel de kern- als ketenpartners dragen er zorg voor dat de wijze van werken en de ondersteuning / hulpverlening / advisering effectief en laagdrempelig is en meerwaarde oplevert voor ouders/verzorgers en jeugdigen met een hulpvraag op het gebied van opvoeden en opgroeien. In die zin is er ook overeenstemming dat we de vrijblijvendheid voorbij zijn. Ieder voor zich zal zijn of haar verantwoordelijkheid moeten nemen en er zal indringend moeten worden gezocht naar manieren om wanneer nodig door te kunnen pakken (doorzettingmacht / bemoeizorg).”

Apeldoorn: Visieontwikkeling O&O

Gaat het goed met de ouders, dan gaat het goed met de kinderen, dan gaat het goed op school. Deze uitspraak is te lezen in de nota 'Visieontwikkeling O&O'. In opdracht van de gemeente en het Platform Opvoedingsondersteuning Apeldoorn heeft de provinciale steunfunctieorganisatie Spectrum samen met de betrokken instellingen gewerkt aan de ontwikkeling van een visie op het werkveld opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering (O&O). De gemeente Apeldoorn wil volgens de nota 'Jeugdbeleid 2002-2004' voor 2005 komen tot een nota 'Sluitende aanpak O&O'. Hiervoor moet dan eerst een visie over O&O worden ontwikkeld. Een door het Platform Opvoedingsondersteuning opgezette werkgroep Visie O&O koos als leidraad drie centrale items:

- Wie is waarvoor verantwoordelijk als het om opgroeiende kinderen gaat?
- Hoe kan optimaal aandacht worden besteed aan 'kinderen-in-de-knel'?
- Welke O&O-voorzieningen zijn in een wijk of dorp minimaal nodig?

Bepaal over welke onderwerpen u zelf de regie wilt houden en welke u regionaal belegt.

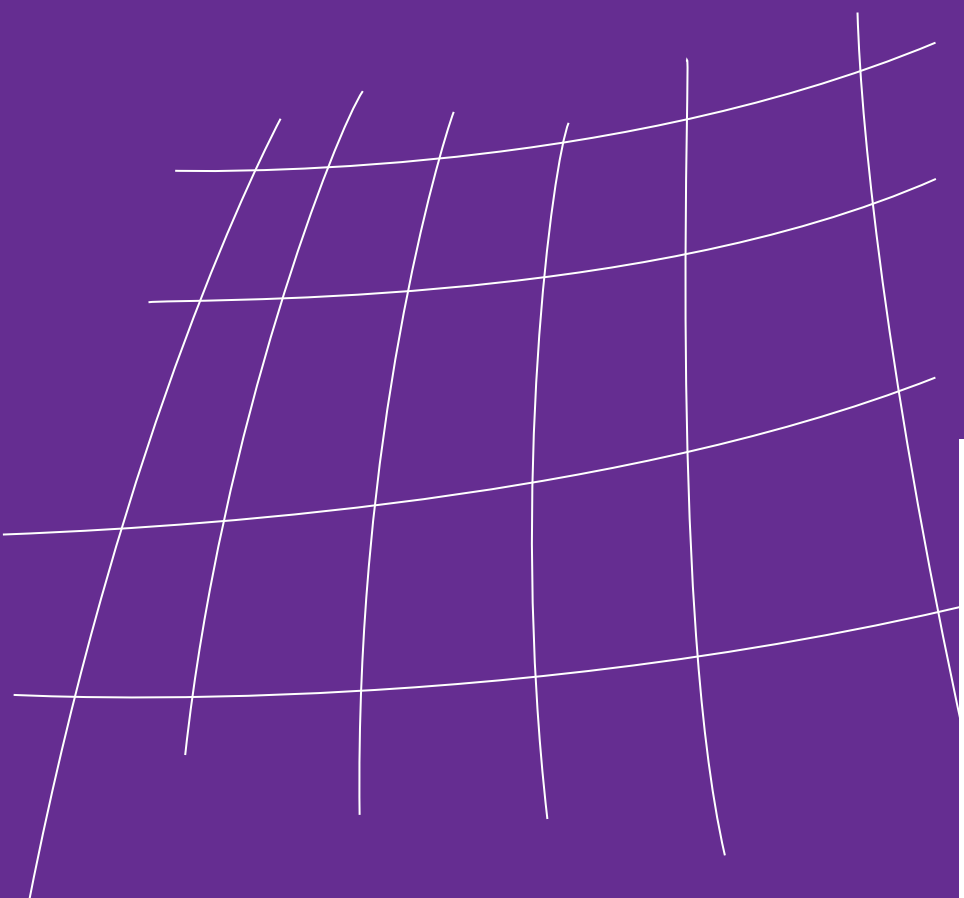
In een CJG kunnen bepaalde voorzieningen en activiteiten regionaal worden georganiseerd.

Zo kan het goedkoper zijn om bepaalde cursussen regionaal aan te bieden of het backoffice regionaal te organiseren, omdat de gemeente niet de optimale schaal heeft om voldoende cliënten te leveren. Daarnaast heeft een gemeente te maken met regionale instellingen zoals de GGD en BJJ. Zowel voor gemeenten als voor die instellingen kan regionaal oppakken tijd besparen. Dit kan bijvoorbeeld via een regionaal samenwerkingsverband.

Zeeland: samenwerking Zeeuwse gemeenten

In Zeeland trekken de gemeenten gezamenlijk op in de invoering van het CJG. Er is een 'Zeeuws model voor preventief jeugdbeleid' ontwikkeld. Dit model omvat een basisinfrastructuur met als elementen: Centra voor Jeugd en Gezin, ZAT's, cliëntgerichte netwerkvorming tussen organisaties en een afgestemd en integraal preventieaanbod. Dit model is in 2007 door alle 13 Zeeuwse gemeenten en de provincie onderschreven en besloten is dat model zo in heel Zeeland in te gaan voeren. In het model zijn keuzes gemaakt ten aanzien van wat lokaal en wat regionaal wordt aangeboden. Zo wordt op regionaal niveau de inrichting van ZAT's georganiseerd. De huisvesting van het CJG kan daarentegen lokaal sterk verschillen.

Voorbeelddocumenten uit Zeeland vindt u op www.vng.nl (zoek op cjg).

Start met het landelijke basismodel CJG.

De CJG's krijgen dezelfde basistaken, maar kunnen verschillen in de uitwerking.

Betrek het CJG-profiel van het landelijke basismodel bij het traject van visievorming. Het CJG-profiel van het landelijke basismodel is een richtinggevend profiel, geen uitgewerkte blauwdruk.

Het basismodel is uitgewerkt in stap 1.

VNG-visie op het CJG

De VNG heeft in 2007 een visie op het CJG vastgesteld:

- Het CJG bundelt alle activiteiten of functies die te maken hebben met opgroevragen en opvoedproblemen.
- Het CJG heeft een frontoffice dat herkenbaar is voor de klanten.
- Het CJG verwijst naar gemeentelijk gefinancierde backofficevoorzieningen en stuurt deze aan.
- Het CJG verwijst naar niet gemeentelijk gefinancierde backofficevoorzieningen.
- Het CJG werkt samen met het indicatiestellende Bureau Jeugdzorg (BJZ), dat een voorpost heeft in het CJG.
- Het CJG werkt voor de doelgroep: kinderen en jeugdigen van -9 maanden tot 23 jaar en hun ouders en/of verzorgers.
- Het dient tevens als vraagbaak voor professionals.
- De gemeente stimuleert, stuurt en contracteert zodanig dat er heldere, toegankelijke en voldoende dienstverlening aan ouders en kinderen ontstaat.

Zie: 'Jeugd in het centrum' VNG-visie op het CJG, 8 maart 2007 (www.vng.nl/centravoorjeugdengEZin)

Ontwikkel een visie op de positie van het CJG.

Het CJG moet geen extra schakel worden, maar een spin in het web. Het moet de ondersteuning van jeugdigen en gezinnen verbeteren en niet complexer maken.

Welke positie moet het CJG in een gemeente daartoe innemen: vult het een niche, is het de bedoeling dat het bestaande taken en verantwoordelijkheden bundelt of vormt het cement tussen bestaande voorzieningen en activiteiten? Kiest u voor een netwerkorganisatie of één nieuwe organisatie? Hierin zit ook de keuze om (al dan niet in eerste instantie) de nadruk te leggen op informatie en advies, zorgcoördinatie of een andere functie.

Ontwikkel een visie op de kwaliteit van het CJG.

Om te zorgen voor 'één gezin, één plan' moeten de partners in het CJG op basis van dezelfde principes aan de slag gaan.

Het kan gaan om:

- de positie van de cliënt in de ondersteuning: in welke mate mag deze zelf de ondersteuning bepalen?
- de bereidheid om directe uitwisseling van informatie over kinderen, jongeren en ouders mogelijk te maken;
- vraaggericht, outreachend en proactief werken;
- de snelheid van de ondersteuning;
- of er op één punt een vraag kan worden gesteld, die daar niet hoeft te worden herhaald;
- of er integraal naar vragen en problemen wordt gekeken;
- eenduidigheid in taal;
- het bezit van een kwaliteitscertificaat bij de deelnemers aan het CJG.

Deze principes moeten wel worden geborgd in een document, zodat kinderen, ouders en de professionals weten waar zij aan toe zijn.

Gelderland: kwaliteitscriteria CJG

Voor het project Gezin en Opvoeding van de provincie Gelderland heeft Spectrum zich samen met de provincie gebogen over de kwaliteitscriteria voor Centra voor Jeugd en Gezin. Het landelijk basismodel is daarbij uitgangspunt, waaraan de jeugdhulpfunctie van het maatschappelijk werk is toegevoegd. Er zijn zowel kwaliteitscriteria voor het proces als voor de inhoud en organisatie geformuleerd. De criteria zijn geformuleerd op de terreinen: visie, planmatige aanpak en regie, betrokkenheid veld en gebruikers, bekendheid van het aanbod, toegankelijkheid en bereik, effectieve methodes, vraagsturing en samenhang.

U vindt een beschrijving van de criteria hier:

www.jeugdveiligheid.nl/site/userfiles/other/kwaliteitscriteria.pdf

Ontwikkel een visie op de breedte van het CJG.

Wat voor activiteiten en voorzieningen wilt u in het CJG onderbrengen? Wat biedt het best ondersteuning aan kinderen en ouders?

Een breed loket richt zich op aanpalende voorzieningen, die voor de doelgroepen van het CJG interessant zijn: bijvoorbeeld verloskundigen en kraamzorg. Voordeel van een breed CJG is dat er één plaats is waar jeugd en ouders direct veel voorzieningen kunnen krijgen die ze mogelijk nodig hebben. Een breed CJG kan ook een netwerkvorm hebben. Voorzieningen en activiteiten zijn dan niet uitsluitend op één locatie te vinden, maar wel herkenbaar als onderdeel van het CJG door het gebruik van hetzelfde logo. Ook voor de gemeente en de partners kan dit het voordeel hebben dat een breed scala op enkele plekken kan worden afgehandeld, wat de efficiency ten goede komt. Een smal CJG is eenvoudiger in te voeren en vraagt beperktere tijd en investeringen. Een smal CJG kan zich profileren op bepaalde specialisaties, wat weer aantrekkelijk kan zijn voor bepaalde doelgroepen. Het palet aan activiteiten kan in de tijd groeien.

Ontwikkel ook een visie op de relaties buiten het CJG.

Het is belangrijk om een duidelijke visie op de breedte te hebben, omdat de discussie anders gaat over wie wat gaat doen.

Ontwikkel een visie op de diepte van het CJG.

Bepaal de diepte van het CJG. Hierbij gaat het om de vraag van welke functies jeugd en gezinnen gebruik kunnen maken. De functies uit het basismodel vormen de basis.

Als het relatief ondiep is, betekent dat dat op sommige functies het zwaartepunt ligt: bijvoorbeeld informatie en advies of zorgcoördinatie. Hiervoor kan worden gekozen als het CJG gefaseerd wordt gebouwd of bij regionale samenwerking. Als het diep gaat, biedt het ondersteuning bij het volledige proces. Dan is bijvoorbeeld het hele traject van informatie tot geïndiceerde zorg in het CJG ondergebracht. Als het CJG diep wordt georganiseerd kan een aanvraag vaak integraal en daarmee effectiever en efficiënter worden opgepakt. Een diep CJG vereist meer tijd en verdergaande aanpassingen van de bestaande organisatiestructuur. Betrek hierbij ook de ontwikkelingen rond informatie en advies in het kader van de Wmo.

Ontwikkel een visie op de situering van het CJG.

Het is vanzelfsprekend dat het CJG goed bereikbaar en toegankelijk moet zijn.

De toegankelijkheid heeft betrekking op het gebouw/de gebouwen zelf, maar ook moet de locatie goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer en voor kinderwagens e.d. Ook de keuze voor de doelgroepen heeft gevolgen voor de situering: de aantrekkelijkheid voor jongeren, de aantrekkelijkheid voor ouders die moeite hebben om met hun problemen naar buiten te komen, de aantrekkelijkheid voor de werkers om daar te overleggen. Wat goed werkt, moet worden behouden.

In ieder geval moet het CJG een fysiek en laagdrempelig inlooppunt in de gemeente hebben. Verder is de schaalgrootte van belang. Dan gaat het over de mogelijke keuze tussen een of meerdere CJG's, de spreiding van de functies over verschillende (al dan niet bestaande) voorzieningen (bijvoorbeeld een brede school) en de spreiding van de functies over verschillende gemeenten.

— Tip:

Brochure Ontwikkelingsstimulering in multifunctionele voorzieningen
(www.nji.nl > producten > publicaties)

Ontwikkel een visie op digitale en telefonische bereikbaarheid.

Door middel van digitale en telefonische ondersteuning kunnen jeugd en ouders op een laagdrempelige en betrekkelijk anonieme manier met hun vragen en problemen komen. Daarnaast kunnen internet en telefoon ook worden gebruikt om daadwerkelijk advies en ondersteuning te bieden.

U moet een keuze maken of u de bestaande digitale en telefonische diensten wilt behouden, of dat deze in het CJG worden gebundeld. Wat goed werkt, moet worden behouden. Natuurlijk is het wel belangrijk goed functionerende, bestaande diensten in lijn te brengen met het CJG. Wanneer er bijvoorbeeld geen goed dekkend aanbod is of mensen de diensten niet weten te vinden, kan het CJG een aanleiding zijn de digitale en telefonische diensten anders of nieuw in te richten.

Formuleer een visie op de deskundigheid van de professionals.

Welke kennis en vaardigheden moeten de professionals hebben om kinderen en gezinnen te ondersteunen? Zijn zij in staat om de vraag achter de vraag te zoeken, zijn zij in staat om op zoek te gaan naar vragen, zijn zij in staat om samen te werken met andere professionals? En welke rol ziet u hier voor de gemeente? De gemeente kan als regisseur organisaties aanspreken op de deskundigheid. Of vindt u dat die verantwoordelijkheid helemaal bij de organisaties ligt?

Een mogelijkheid is dat u als gemeente eisen ten aanzien van deskundigheid opneemt in de subsidievoorwaarden. Een verdergaande manier is dat u als gemeente u inhoudelijk mengt in de discussie over deskundigheid. Bijvoorbeeld wanneer medewerkers van verschillende organisaties uiteindelijk (deels) werkzaam zijn in het CJG.

Ontwikkel een visie op zorgcoördinatie.

Wanneer problemen complexer worden, hebben kinderen en gezinnen vaak met meerdere hulpverleners te maken. Om ervoor te zorgen dat alle geleverde zorg goed is afgestemd en dat de veiligheid van kinderen niet in het gedrang kan komen, is coördinatie van zorg nodig.

De coördinatie betreft zowel de zorg in en aan het gezin als de afstemming tussen de zorgaanbieders. Het ligt dan voor de hand dat een van de betrokken hulpverleners ook wordt belast met de coördinatie van zorg. In het algemeen is het niet wenselijk om een extra instelling toe te voegen.

Doorzettingsmacht is daarbij van belang: dit betekent dat medewerking van hulpverleners kan worden opgelegd als de gewone afstemming van activiteiten onvoldoende lukt.

Het is belangrijk in de visie op zorgcoördinatie uw gezamenlijke kijk op de volgende aspecten op te nemen:

- **Verantwoordelijkheden en bevoegdheden:**
De gemeente is verantwoordelijk voor de regie over coördinatie van zorg. Hoe zorgt u vanuit die rol voor adequate zorgcoördinatie?
- **Afstemming met BJZ:**
Coördinatie van zorg in situaties waarin gezinnen gebruikmaken van specialistische jeugdzorgvoorzieningen valt onder de verantwoordelijkheid van de provincie en is een taak van BJZ. Hoe ziet u de afstemming met BJZ?
- **Kwaliteit:**
Voor goede zorgcoördinatie is het belangrijk kwaliteitscriteria vast te stellen. Bijvoorbeeld dat er een plan is voor een gezin, dat wordt uitgevoerd door een team onder leiding van een coördinator.

>>

- **Opschaling:**

coördinatie van zorg volgt een opschalingsproces. Wanneer de problematiek in een gezin te meervoudig of te zwaar is en/of de partijen er onderling niet uitkomen, dan wordt er opgeschaald naar een intensievere vorm van procescoördinatie. Als dit stagneert, kan worden opgeschaald naar een afzonderlijke functionaris met doorzettingsmacht naar professionele voorzieningen.

___ **Tip:**

Handleiding coördinatie van zorg voor de JGZ, Gemeente Almere/NJi, 2008.

Almere: Actieplan Ketenzorg

Dit is een gezamenlijk plan van de gemeente Almere en maatschappelijke partners voor een effectievere aanpak op het gebied van jeugdzorg, onderwijs, jeugdgezondheidszorg, veiligheid en openbare orde. Het geeft aan hoe, onder regie van de gemeente Almere, onderwijs, jeugdzorg, justitie en andere organisaties volgens een nieuwe methode samen gaan werken aan een sluitende aanpak voor jongeren en gezinnen. Het uitgangspunt van dit actieplan is: samen effectief zorgen voor onze jeugd. Er is gekozen voor een aanpak die uitgaat van de vraag van de ouder en het kind/de jongere. Verder willen de ondertekenaars de samenwerking van de verschillende instellingen binnen de keten bevorderen.

Ontwikkel een visie op de relatie met Bureau Jeugdzorg.

Uitgangspunt bij uw visie op de relatie met BJZ is: waar zijn jeugd en ouders het meest bij gebaat? Welke afstemming tussen BJZ en CJG geeft het optimale resultaat voor de ondersteuning aan jeugd en ouders? Bij stap 1 hebt u gekeken hoe de afstemming nu loopt.

In het CJG moet de schakel met BJZ worden geregeld. Eenvoudige of preventieve ondersteuning ligt primair bij het CJG. Als er sprake is van opvoedingsnood of opvoedingscrisis is geïndiceerde jeugdzorg in beeld, en dus BJZ, dat verantwoordelijk is voor de indicatiestelling.

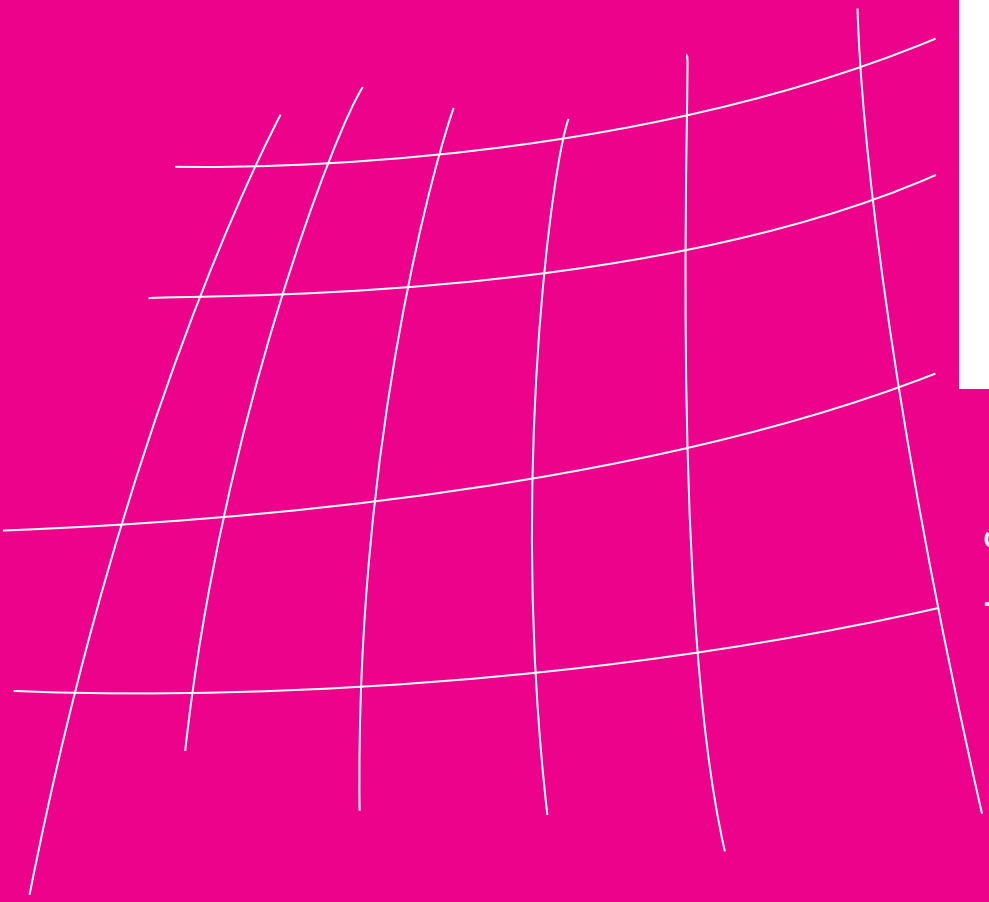
In uw visie op de relatie tussen CJG en BJZ, moet staan wat u wilt bereiken wat betreft samenwerking en samenhang tussen beide.

Ontwikkel een visie op de relatie met het onderwijs.

In het CJG moet ook de schakel met het onderwijs worden geregeld. Als het om schoolgaande kinderen gaat, spelen ZAT's een belangrijke rol. Bij stap 1 hebt u gekeken hoe de afstemming nu loopt.

ZAT en CJG moeten elkaar juist versterken. De manier waarop het ZAT en het CJG zich tot elkaar verhouden, hangt af van de visie op de positie van de ZAT's. Samenwerking voor problemen van schoolgaande kinderen is het meest logisch in de ZAT's rondom onderwijs. Om dat goed te kunnen doen is het belangrijk om te weten hoe de ZAT's nu functioneren en hoe ZAT's en CJG's elkaar versterken. Casussen zonder aan school gerelateerde problemen kunnen worden opgepakt door het CJG.

Doelgroep

Formuleer uw visie op de doelgroep.

Het CJG is geen doel op zich. Voor kinderen, jongeren en ouders moet er een aantoonbaar resultaat zijn. Wat wilt u bereiken voor de doelgroepen? In stap 1 hebt u geïnventariseerd welke doelgroepen er zijn.

Voor de sluitende aanpak is het belangrijk om te kijken naar gezinnen met een hulpvraag die door één instantie kunnen worden geholpen, gezinnen met een hulpvraag waar meerdere hulpverleners informatie over kunnen uitwisselen en ten slotte gezinnen waar hulpverleners niet volgens hun reguliere werkwijze aan de slag kunnen maar waar door coördinatie de zorg in samenhang moet worden aangeboden.

Let op: ook de professionals in het CJG zijn een doelgroep. Voor informatie en advies moeten zij ook van het CJG gebruik kunnen maken. Wat vindt u van hun rol in het CJG?

In de visie kunt u ook bedenken wat het CJG op lange termijn moet opleveren. Waar staat de jeugd over 10 jaar? Is het streven dat er uiteindelijk minder kinderen, jongeren en gezinnen met hulp en ondersteuning te maken krijgen, omdat er juist in de voorliggende algemene activiteiten is geïnvesteerd?

Tytsjerksteradiel: visie op CJG

In Tytsjerksteradiel is de visie op het CJG neergelegd in vijf uitgangspunten:

- Vanuit de leefwereld van kind en ouders komt men waar nodig tot een herordening van functies. In de 'wat'-vraag staat de ontwikkeling van het kind centraal.
- Het CJG is een vanzelfsprekende plek voor alle ouders en kinderen bij opgroei- en opvoedvragen. Een CJG functioneert als frontoffice voor de vijf gemeentelijke functies jeugdbeleid en bundelt alle activiteiten en/of functies die te maken hebben met vragen en problemen m.b.t. opgroeien en opvoeden.
- Het CJG is de ketensamenwerking in de zorg rond kinderen. Het fysieke inlooppunt voor ouders en jongeren zal dus niet één plek zijn, maar is afhankelijk van leeftijd en situatie.
- Ouders en jongeren ondervinden geen last van de verschillende financieringsstromen en organisatievormen. Denken vanuit kind en ouders betekent samenwerken en niet denken vanuit organisatiebelang en concurrentie.
- Samenwerkingsafspraken zorgen ervoor dat:
 - door de juiste informatie en voorlichting voorkomen wordt dat zwaardere zorg moet worden ingezet;
 - er afstemming plaatsvindt in signalering en aanpak
 - zo snel en vroeg mogelijk de juiste hulp ingezet wordt;
 - één aanmelding (met één dossiervorming) voor ouders en kinderen voldoet
 - verwijzindex en EKD gebruikt worden (vanaf 2009).

Formuleer een pedagogische visie.

Wat is de verantwoordelijkheid van kind, ouder, organisaties en overheid als het gaat om opvoeden en opgroeien? Als dit niet eenduidig is, kan een cliënt te maken krijgen met verschillende manieren van werken, waardoor de kans groot is dat de ondersteuning zal mislukken.

Ook kan het gebrek aan een eenduidige visie leiden tot wrijving tussen de partners onderling en wrijving met de gemeente. Een belangrijke vraag is tot welk moment ondersteuning vrijwillig is en wanneer die in bepaalde vorm verplicht kan worden. Een andere vraag bij het formuleren van de pedagogische visie is de (virtuele) afstand die kinderen, jongeren en ouders moeten afleggen om hun vragen te stellen. In welke mate moet het aanbod naar hen toe komen en in welke mate worden zij in staat geacht om naar het aanbod te gaan?

Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Verschillende gemeenten gebruiken bij de visie op het CJG het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Dit verdrag is gebaseerd op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het bevat onder andere het recht op spelen en onderwijs. De verklaring kan u helpen samen met de betrokken organisaties en groepen een gemeenschappelijke basis te vinden.

Stadsdeel Amsterdam Zuidoost: Opvoeden doet er toe!

In Stadsdeel Zuidoost is een visie op opvoedingsondersteuning geformuleerd. Die bevat de volgende punten:

- opvoeden is een natuurlijk, vanzelfsprekend en dynamisch proces is waarbij ouders en kinderen elkaar beïnvloeden
- ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding en hebben daarmee grote invloed op de (talent-)ontwikkeling van hun kinderen
- ouders hebben recht op steun bij de opvoeding omdat opvoeden een opdracht is voor de samenleving als geheel
- ouders respecteren de rechten van hun kinderen, vastgelegd in het VN-Verdrag voor de Rechten van het Kind
- de veiligheid van het kind wordt in alle omstandigheden gegarandeerd;
- ouders bepalen in eerste instantie zelf welke waarden en normen zij aan hun kind willen overdragen
- een goede opvoeding is essentieel voor een optimale ontwikkeling van kinderen en voor een gezonde samenleving
- een goede opvoeding houdt rekening met de mogelijkheden en behoeften van een kind
- een goede opvoeding veronderstelt een positieve benadering van kinderen, die berust op de volgende drie pijlers:
 - **steunen:**
elk kind heeft recht op onvoorwaardelijke steun in de vorm van tijd, liefde, aandacht en betrokkenheid
 - **stimuleren:**
een goede opvoeding biedt kinderen de ruimte om zich te ontwikkelen overeenkomstig hun eigen capaciteiten, uitdagingen aan te gaan en te leren om moeilijkheden te overwinnen
 - **sturen:**
een goede opvoeding biedt kinderen structuur en houvast in de vorm van regels en grenzen en draagt bij aan sociale aanpassing en goed burgerschap

Twente: Triple P

In de regio Twente gaat Triple P gebruikt worden als programma voor het bieden van opvoedingsondersteuning in de lokale Centra voor Jeugd en Gezin. Triple P staat voor Positief Pedagogisch Programma: een programma voor opvoedingsondersteuning aan ouders met kinderen. De visie achter Triple P is de positieve insteek: met goede voorbeelden en door duidelijk te zeggen wat je als ouder of opvoeder wél wilt, bereik je meer dan met straffen en verbieden. Deze basishouding is in de methode Triple P uitgewerkt tot een gestructureerde aanpak. Want duidelijkheid, systematiek en structuur zijn de andere pijlers waarop Triple P is gebouwd.

Formuleer een visie op het betrekken van de doelgroep bij de beleidsvorming van het CJG en in het CJG.

Het ligt ook voor de hand om de doelgroep te betrekken bij de totstandkoming van het CJG, omdat op die manier vanuit het CJG het aanbod zo goed mogelijk aansluit op de behoefte van ouders en kinderen. Bovendien valt een deel onder de Wmo. Welke rol is er voor hen weggelegd?

De volgende vormen zijn mogelijk:

- **informer:**
vragen en behoeften inventariseren;
- **adviseren/raadplegen:**
gesprekspartner in een overleg, geen beslissingsbevoegdheid;
- **instemmen: beoordelen;**
- **(mede)zeggenschap: (mee)beslissen.**

Voor succesvolle participatie in de beleidsvorming geldt dat de juiste vorm bij het doel wordt gezocht. Bepaal eerst het doel en de doelgroep en bedenk dan de juiste vorm. Wat de beste participatiemethode is, verschilt per thema en situatie.

In de Wmo, waarin de vijf preventieve functies wettelijk zijn verankerd, is cliëntparticipatie een belangrijk onderwerp. Zo moeten gemeenten ieder jaar een cliënttevredenheidsonderzoek doen onder gebruikers van maatschappelijke ondersteuning. Dit kan dus ook voor de gebruikers van prestatieveld 2 van de Wmo.

Als het CJG er staat, moet ook de stem van de doelgroep worden gehoord, zeker wat betreft de kinderen, jongeren en ouders. Mogelijke vormen zijn een klachtenregeling, cliënttevredenheidsonderzoeken en een cliëntenraad.

U weet nu waar u staat (Stap 1) en waar u heen wilt (Stap 2). Nu is het tijd om een plan en reisafspraken te maken. Hoe gaat de reis er uitzien? Met wie gaat u op reis? En wat moet er allemaal mee? Wat hebt u nodig om uw visie op preventief jeugdbeleid en het CJG naar de praktijk te vertalen? Tijdens deze stap maakt u concrete afspraken.

Zet een projectorganisatie op en stel een CJG-projectleider aan.

Laat de stuurgroep opdracht geven voor een projectorganisatie. Voor het slagen van samenwerking tussen organisaties, is het belangrijk dat alleen de kernpartijen deelnemen. Dit blijkt uit onderzoek onder pilotgemeenten van Operatie Jong.

Bij samenwerking komen verschillende culturen en organisatievormen samen. Het is verstandig aandacht te besteden aan de verschillen en deze te benoemen.

Onderdeel van een projectorganisatie is het projectleiderschap. Het CJG-project is te groot voor een persoon om er zomaar naast te doen. Het moet een duidelijke taak zijn. Zo moet helder zijn aan wie hij of zij verantwoording aflegt. Daarover maakt de projectleider afspraken met de stuurgroep. De persoon functioneert zo veel mogelijk onafhankelijk van instellingen.

De CJG-projectleider is verantwoordelijk voor de projectorganisatie van het CJG, de coördinatie van de activiteiten en de voortdurende afstemming met deelnemende instellingen. Denk goed na over wie de uitvoeringsregisseur is: een onafhankelijke, gemeentelijke of iemand van een van de deelnemende organisaties. Het projectleiderschap kan onderdeel zijn van een reguliere functie. Het gaat om de taak met duidelijke verantwoordelijkheden.

De CJG-projectleider moet niet worden verward met de CJG-coördinator. De projectleider is verantwoordelijk voor het opzetten van het CJG, de coördinator is verantwoordelijk voor het reilen en zeilen als het centrum er daadwerkelijk staat. Dit hoeven niet dezelfde personen te zijn.

Maak een projectplan.

De projectorganisatie krijgt van de stuurgroep de opdracht tot het schrijven van een projectplan. Doel van een projectplan is om met de stuurgroep de resultaten van het project af te spreken.

Per gemeente kan verschillen wat men gewend is om als opzet voor een projectplan te gebruiken. Gebruik de gangbare methode als basis, maar in een projectplan voor het CJG moeten in ieder geval de volgende onderwerpen staan:

- de resultaten van het project;
- de organisatie van het project;
- tijd: planning, go/no-gomomenten;
- middelen: financiële dekking, tijdsinvestering;
- informatie: communicatie binnen en buiten het project.

Bronckhorst: opdracht CJG

In Bronckhorst heeft het college van B&W de projectleider CJG opdracht gegeven het CJG te realiseren. In de opdracht is duidelijk geformuleerd wat er moet worden gerealiseerd en binnen welke kaders. De opdracht is opgedeeld in twee fasen, de ontwerp- en realisatiefase. De ontwerpfase moet leiden tot een advies. In de opdracht is geformuleerd welke onderdelen het advies moet bevatten, bijvoorbeeld: hoe de preventieve functies in het CJG georganiseerd kunnen worden, welke andere functies het CJG zou moeten vervullen, wat van welke organisaties wordt verwacht, welk signaleringssysteem wenselijk is enz. De opdrachtformulering vindt u op www.vng.nl (zoek op CJG).

Zuid-Holland Noord: Plan van Aanpak

In de regio Zuid-Holland Noord hebben provincie, gemeenten en (zorg) instellingen in 2007 het convenant Ketenaanpak jeugdbeleid, jeugdzorg en gezinsondersteuning ondertekend, waarin zij met elkaar uitspreken gezamenlijk zorg te dragen voor de vormgeving van de Centra voor Jeugd en Gezin, coördinatie van zorg en versterking van de informatieketen via een gezamenlijke verwijsindex.

Op basis van dat convenant heeft een werkgroep in een plan van aanpak de opdracht gekregen om de onderstaande doelstellingen uit te werken:

- opstellen van een regionale basisvisie op het CJG-frontoffice;
- monitoren en beschrijven van CJG-ontwikkeltrajecten in de regio;
- beschrijven van meerdere modellen voor de inrichting van een CJG-frontoffice inclusief een programma van eisen voor deze CJG's;
- opstellen van een informatiseringsplan ter ondersteuning van de CJG-dienstverlening en -bedrijfsvoering. (Concreet gaat het hierbij om b.v. het virtuele CJG en werkprocesondersteunende systemen).

Stuur op de resultaten.

Als regisseur stuurt u op samenhang en resultaten. Resultaten moeten SMART zijn geformuleerd (=specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden). Ga als volgt te werk:

Stap 1 Specifiek.

Formuleer concreet wat moet worden bereikt. Dat betekent een doel (zelfstandig naamwoord) en een activiteit/prestatie (werkwoord) benoemen.

Stap 2 Meetbaar.

Stel vast hoe je weet dat het resultaat wordt bereikt. Dit kan alleen als er daadwerkelijk meetbare informatie voorhanden is.

Stap 3 Tijdgebonden.

Bepaal in welke periode de doelstelling wordt behaald. Dit komt ook terug bij Tijd in het projectplan.

Stap 4 Acceptabel.

Voor de resultaten moet draagvlak zijn. Dit kan door de stuurgroep het projectplan te laten vaststellen.

Stap 5 Realistisch.

Kies de doelstelling zo dat deze haalbaar is. Wat gebeurt er als er mogelijk minder middelen zijn of minder capaciteit beschikbaar is?

— Tip:

SMART formuleren in 'Lokaal gezondheidsbeleid en Wmo in samenhang', VNG 2007 (www.vng.nl > beleidsvelden > Sociale zaken, integratie en zorg > openbare gezondheidszorg > gezondheidsbeleid > publicaties)

Prestatie-indicatoren JGZ

In het kader van het project Beter Voorkomen zijn prestatie-indicatoren ontwikkeld waarmee GGD'en en thuiszorg-JGZ-organisaties zich kunnen verantwoorden. De cijfers geven de overheid inzicht in zowel de prestaties van GGD'en en thuiszorgorganisaties en hun bijdrage aan de lokale gezondheidsdoelen als de kwaliteit van de geleverde publieke gezondheidszorg. De indicatoren worden ook gebruikt bij de jaarlijkse maatschappelijke verantwoording richting burgers.

Werk in fasen.

Zet het project gefaseerd op. Maak daarbij een onderscheid tussen gewone mijlpalen en mogelijke go/no-gobeslissingen.

Voorbeelden daarvan zijn een inhoudelijk programma van eisen, een fysiek programma van eisen, concrete ontwerpen en voorstellen voor incidentele en structurele financiering. Bepaal daarbij wie op welk moment verantwoordelijk is. Geef per fase aan hoeveel tijd moet worden besteed om het tussentijdse resultaat te behalen. Bouw mogelijk ruimte in voor een andere tijdsinzet als er tussentijds veranderingen zijn in het project.

Den Haag: Organisatiemodel

Den Haag heeft de invoering van het CJG in fasen verdeeld. In 2007 is in twee stadsdelen gestart met de realisatie van het CJG. In 2008 en 2009 worden in de overige stadsdelen CJG's gevestigd. De eerste fase van de vorming van de CJG's bestaat uit de fysieke samenvoeging van de jeugdgezondheidszorg, de opvoedsteunpunten, de netwerkcoördinatie en medewerkers van BJZ.

Organisatievorm en nadere afspraken moeten de samenwerking ondersteunen. Om de samenwerking na de realisatie van gezamenlijke huisvesting ook echt tot stand te laten komen, wordt in de eerste twee CJG's een kwartiermaker aangesteld. Deze werkt volgens een groeimodel dat de organisatie, de inhoud en het proces van ontwikkeling volgt.

Zie: www.denhaag.nl (zoek op cjg)

Maak een communicatieplan.

Erst moet duidelijk zijn met wie er wordt gecommuniceerd en waarover er wordt gecommuniceerd, kies daarna pas de methode.

Belangrijk is om een onderscheid te maken tussen de communicatie binnen het project en buiten het project. Binnen het project gaat het dan om de overleg-frequenties en de rapportages aan de projectgroep en de stuurgroep. Buiten het project is het belangrijk om te onderscheiden met wie wordt gecommuniceerd en met welk doel. Dat zijn niet alleen de interne en externe partners en de verschillende doelgroepen, maar ook hun achterban en omgeving.

Daarnaast is het doel van de communicatie belangrijk. Is het de bedoeling om te zorgen voor naamsbekendheid, of moeten doelgroepen al worden geprikkeld om gebruik te maken van het CJG? Gaat het alleen om informeren of kan er ook worden meege gedacht, geadviseerd of zelfs mee besloten? Wat gebeurt er met wijzigingen, vragen en andere opmerkingen die naar voren worden gebracht? Het is aan te bevelen om voor kinderen, jongeren, hun ouders en professionals ieder een afzonderlijke communicatieparagraaf te schrijven.

Er zijn verschillende vormen van communicatie mogelijk. U kunt bijvoorbeeld de gemeenteraad of andere raden (Wmo of jeugd) tussentijdse rapportages sturen. De burgers in uw gemeente kunt u op de hoogte houden via de gemeente-pagina in de huis-aan-huiskrant. U kunt ook overwegen om hen via een speciale krant of website op de hoogte te houden. De partners uit de gemeente die niet direct bij het project zijn betrokken, kunt u bijvoorbeeld informeren door themabijeenkomsten.

Tip:

Nieuwsbrief De Pionier, Amsterdam Noord (www.noord.amsterdam.nl) > jong in noord > ouder- en kindcentra)

Bepaal de financiële- en tijdsinzet.

Voor het opzetten van het CJG zijn tijdelijke en structurele middelen nodig. Bepaal wat iedere partner kan inzetten. Dan gaat het ook om de investering in tijd, zoals de deelname aan de projectgroep, het uitwerken van acties e.d.

Met verschillende partners heeft de gemeente een subsidierelatie. De gemeente kan de afspraken die hierbij horen, gebruiken voor de inzet van voorzieningen en activiteiten én voor de inzet in het project.

Het is goed mogelijk dat het CJG leidt tot efficiënter werken, omdat er minder casuïstiekoverleg nodig is en ruimtes worden gedeeld. Houd hier rekening mee bij het bepalen van de structurele financiële middelen. Deze ‘winst’ kunt u weer inzetten voor andere activiteiten.

Leer van andere projecten.

Gemeenten hebben al veel ervaring met projecten waar verschillende partijen bij zijn betrokken. Kijk terug op deze ontwikkelingen in uw gemeente. Praat hierover met interne en externe partijen. Wat waren de succes- en faalfactoren? Mogelijk is een deel van de partners hetzelfde als bij het CJG. Neem deze ontwikkelingen mee in uw CJG-ontwikkeling.

Bij het opzetten van brede scholen is bijvoorbeeld al veel ervaring opgedaan met multifunctionele gebouwen. Dan gaat het niet alleen om beheer en exploitatie, maar ook om de manier waarop het samenwerken in de praktijk gebeurt.

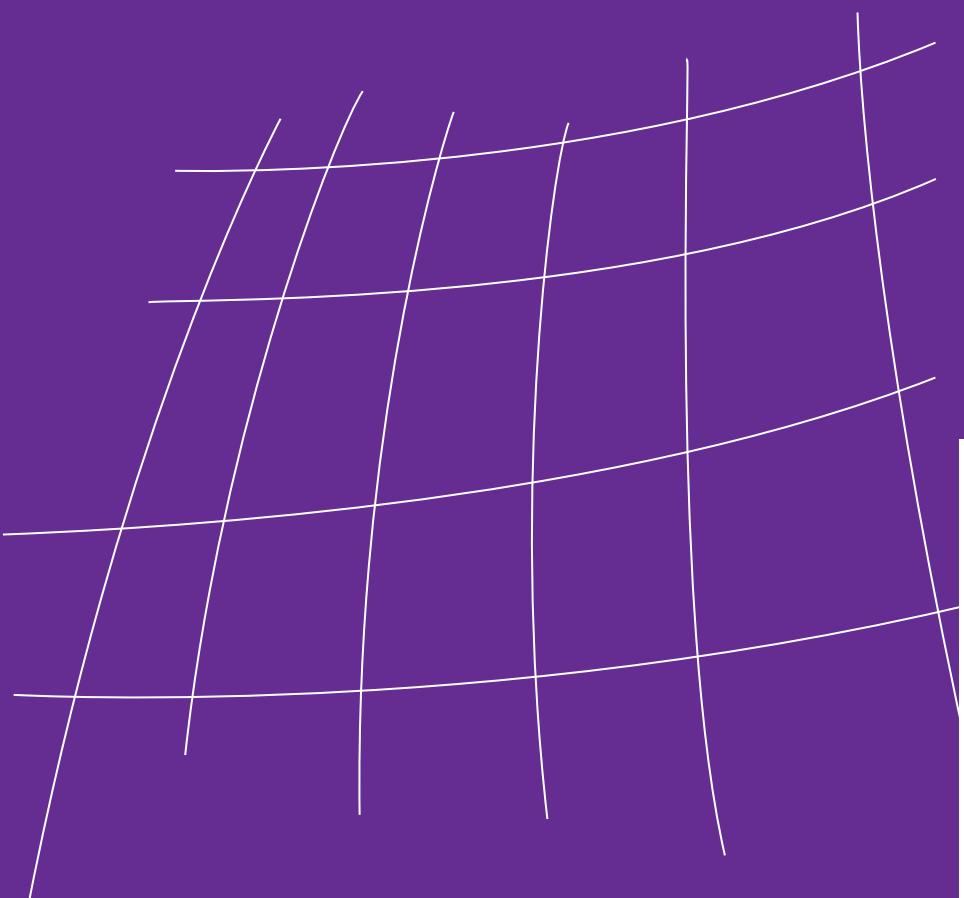
— Tip:

www.bredeschool.nl

Leg intern vast wie waarvoor verantwoordelijk is.

Een sterke ambtelijke organisatie is onontbeerlijk voor goed jeugd-
beleid, dus de verschillende competenties moeten worden gemobili-
seerd en de verantwoordelijkheden moeten duidelijk zijn.

Voor kleinere gemeenten kan het belangrijk zijn om niet alle competenties in
één ambtenaar te verenigen, maar deze regionaal te verdelen.

Bouw het CJG aan de hand van het drieluik.

Leg het bestaande aanbod naast uw visie. Het aanbod moet aansluiten op de visie. Door het bestaande aanbod naast de visie te leggen, wordt duidelijk wat nodig is en worden eventuele hiaten zichtbaar. Bepaal welke activiteiten moeten worden voortgezet of nieuw gecreëerd. Plaats deze in het drieluik.

Het drieluik bestaat uit:

1. een inlooppunt voor informatie en advies
2. een opvoed- en opgroeipraktijk
3. sluitende aanpak.

U moet ook bepalen welke aanpalende terreinen u onder het CJG schaaft en welke niet? Naast het Basismodel zijn er veel andere voorzieningen en activiteiten die ook aan het CJG kunnen worden gekoppeld:

- kinderopvang, peuterspeelzaal
- voor- en vroegschoolse educatie (VVE)
- leerplichtambtenaren
- brede school
- jongerenwerk, straathoekwerk, opbouwwerk
- welzijnswerk
- algemeen maatschappelijk werk
- gehandicaptenzorg
- eerstelijnszorg, zoals huisarts, kraamzorg, fysiotherapie
- jeugd-GGZ
- gemeentelijke dienst werk & inkomen
- schuldhulpverlening
- link met politie en justitie en/of veiligheidshuis.

De inzet van deze functies is nooit een doel op zich, maar een middel.

>>

Bij het invullen van het drieluik is het belangrijk dat de professionals weten bij welke vraag ze bij welke activiteit moeten zijn. Maak daarom een werkprocesbeschrijving, waarin u processen door het drieluik heen kunt volgen.

— Tip:

Handreiking Onderdelen van het Centrum voor Jeugd en Gezin
(www.invoeringcjpg.nl).

Bepaal de fysieke component van het CJG.

Het CJG dient te beschikken over ten minste één fysiek inlooppunt. Bij stap 2 hebt u een visie geformuleerd op de situering. U hebt dus een beeld van wat voor jeugd en gezinnen het beste resultaat biedt.

U kunt kiezen voor één locatie, één locatie met satellietlocaties of een of meer locaties waarbij CJG-activiteiten bij andere voorzieningen zijn ondergebracht. Houd bij het maken van de keuze rekening met beheer, de benodigde vierkante meters en exploitatie.

Eén locatie

De verschillende organisaties kunnen worden ondergebracht onder één dak. Een of meerdere organisaties verzorgen daarin het frontoffice. In het backoffice worden vragen onder de verschillende organisaties uitgezet. Werken onder één dak heeft als voordeel dat het de samenwerking tussen organisaties kan vereenvoudigen.

Eén locatie met satellietlocaties

Meerdere locaties heeft als voordeel dat toegang tot ondersteuning dichterbij mensen is georganiseerd. De toegankelijkheid wordt zodoende vergroot. In de verschillende locaties kan het frontoffice met het reguliere aanbod worden geleverd. In de hoofdlocatie kan het brede backoffice worden ondergebracht.

Eén locatie met activiteiten elders

Ieder CJG moet ten minste beschikken over één fysiek inlooppunt. Tegelijkertijd vormt het CJG een netwerkorganisatie die organisaties en activiteiten met elkaar verbindt. Het ligt daarom voor de hand de activiteiten op verschillende (bestaande) plaatsen en voorzieningen te organiseren. Voorbeelden zijn de scholen (ZAT's), buurtcentra, peuterspeelzalen en jongerencentra.

>>

Bedenk vanuit de doelgroep wat de beste locaties zijn. Dat zijn dus plaatsen waar jongeren al komen. Overweeg deze te scheiden van de plek voor ouders. Kies bijvoorbeeld voor een fysieke plaats primair voor vragen van ouders, en bereik kinderen en jongeren via scholen, jongerencentra etc.

Bekijk ten slotte of er ruimtes zijn waar het CJG het best kan functioneren. Dat kan een bestaande ruimte zijn als een consultatiebureau, dorps/buurthuis, school, gezondheidscentrum etc. Mogelijk wordt er gekozen voor een zelfstandige locatie al dan niet op een nieuw te bouwen plek.

Utrecht: elke wijk een opvoedbureau

De gemeente Utrecht heeft ervoor gekozen in elke wijk een opvoedbureau plaatsen. Ouders van kinderen van 0 tot 19 jaar kunnen er zonder verwijzing terecht voor gratis informatie en advies op het gebied van opvoeding. Het gaat om 10 bureaus verspreid over de hele stad.

Met de opvoedbureaus wil de gemeente ervoor zorgen dat alle kinderen in de gemeente Utrecht aan de hand van praktische opvoedadviezen goed en gezond opgroeien. De kracht van het bureau ligt volgens de gemeente in de laagdrempeligheid. Pedagogen en Turkse en Marokkaanse voorlichtsters zoeken ouders ook op in buurthuizen en op voorscholen. Ook gaan ze regelmatig op huisbezoek. Naast ouders kunnen ook leraren, huisartsen en maatschappelijk werkers terecht bij het opvoedbureau.

Zie www.utrecht.nl/opvoedbureau

Amsterdam-Noord: een keten van zorg

Bij de Ouder- en Kindcentra in Amsterdam-Noord kunnen ouders alle vragen stellen over de gezondheid, de ontwikkeling en de opvoeding van hun kind. Er is een opvoedspreekuur en er worden verschillende cursussen gegeven. Dit vindt niet altijd in één gebouw plaats. Een OKC is een samenwerkingsverband: de partners zijn soms op verschillende adressen gevestigd, maar wel vlak bij elkaar. Elke partner is een schakel in de keten van zorg voor het kind. In een OKC werken onder andere samen: verloskundigen, kraam- en consultatiebureaus, schoolgezondheidszorg en opvoedpunten.

Emmen: hulpverlening op locatie

In Emmen is er een centrale inloop en een centraal telefoonnummer. Naast de centrale bereikbaarheid van het Centrum Jeugd & Gezin in Emmen is de hulpverlening ook bereikbaar in de verschillende wijken en dorpen. Op alle basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs zijn medewerkers van het Centrum Jeugd & Gezin aanwezig, in de persoon van de schoolmaatschappelijk werker en de medewerkers van de jeugdgezondheidszorg. Ook de consultatiebureaus zijn een voordeur van het Centrum Jeugd & Gezin. Hiermee is alle informatie en advies over opgroeien en opvoeden herkenbaar en dichtbij in de eigen leefomgeving.

www.centrumjeugdenezin.nl

Bepaal hoe u het CJG laagdrempelig en toegankelijk maakt.

In stap 2 hebt u visies geformuleerd op de situering en bereikbaarheid. U hebt dus een beeld van wat voor jeugd en gezinnen het beste resultaat biedt.

Toegankelijkheid creëert u door onder meer kindvriendelijke inrichting, goede bereikbaarheid met openbaar vervoer en andere vervoersmiddelen en aansluiting bij plaatsen waar ouders en jeugd al komen. In de handreiking 'Onderdelen van het Centrum voor Jeugd en Gezin' staat een aantal voorbeelden genoemd.

Laagdrempelige activiteiten zijn activiteiten waar mensen zich niet voor hoeven op te geven en waarbij er geen verdere verplichting tot deelname bestaat. Het gaat dus om activiteiten waar iemand gemakkelijk en vanuit zichzelf op af komt, zoals de speel-o-theek, zwangerschapsgym, opvoedwinkel, opvoedcursussen, internet/koffiehoek, enz.

Alkmaar: CJG op een plek waar mensen al komen

In Alkmaar hebben de verloskundige praktijken, de jeugdgezondheidszorg, Kern8, Bureau Jeugdzorg en de gemeente een intentieverklaring ondertekend, met de basisafspraken over het oprichten van de CJG's in Alkmaar. Het CJG is er voor ouders met kinderen van 0 tot 19 jaar en ook voor aanstaande ouders. In het gebouw van het CJG komt een informatiebalie. Daarnaast gaan de betrokken partijen zich ook zo veel mogelijk onder één dak huisvesten. Mensen die op het CJG langskomen omdat ze een afspraak hebben met een van de partijen, kunnen dan gelijk bij de andere organisaties of de informatiebalie terecht. Ook verwachten de partijen dat de onderlinge samenwerking efficiënter zal gaan verlopen, waardoor de adviezen van de organisaties veel meer eensluidend zullen zijn. De intentieovereenkomst gaat uit van drie CJG's voor Alkmaar. Elk CJG komt op een plek waar veel mensen al komen, zodat je er gemakkelijk even binnenloopt. Dat kan bijvoorbeeld bij een bibliotheek zijn, of een speltheek.

Organiseer informatie en advies in het CJG.

Veel verschillende organisaties zijn actief in informatie en advies. Bij stap 2 hebt u hier een visie op geformuleerd. U hebt dus een beeld van wat voor jeugd en gezinnen het beste resultaat biedt. U moet kiezen bij welke organisatie(s) u de verantwoordelijkheid voor informatie en advies neerlegt, welke functionarissen daarvoor nodig zijn en via welke weg informatie en advies worden verstrekt.

Het aanbod van informatie en advies is soms versnipperd. Om die reden is het aan te raden in het CJG een centrale loketfunctie voor informatie en advies op te nemen. Maar u kunt er ook voor kiezen om informatie en advies bij verschillende organisaties onder te brengen. Uit het oogpunt van klantvriendelijkheid is het raadzaam om in het loket generalistische functionarissen met een brede kennis te plaatsen. Zij verwijzen complexere vragen door naar organisaties met een specifiek aanbod.

Informatie en advies kunnen via drie wegen worden verstrekt: fysiek, telefonisch en virtueel via het internet. Bij de verschillende doelen en doelgroepen passen verschillende vormen. Zo is voor de ene groep een inloopspreekuur heel geschikt, terwijl voor andere informatie via het internet het meeste effect sorteert. Voor het bieden van informatie en advies is het van belang dat er een sociale kaart is die goed up-to-date wordt gehouden.

Tips:

www.kindertelefoon.nl > volwassenen

www.jip.nl

Eindhoven: CJG folders voor opvoeders

In Eindhoven is een reeks folders gemaakt met concrete tips voor opvoeders op verschillende terreinen. Voorbeelden zijn: eten, slapen, zindelijk worden, pesten, leren praten, schoolkinderen, drukke kinderen, puberteit etc. De folders geven nuttige informatie voor opvoeders. Daarnaast wordt in de folders het CJG geïntroduceerd. De folder kan een aanleiding voor ouders zijn om contact met het CJG te zoeken. De folders staan op www.cjgeindhoven.nl.

Haarlem: www.kiezenvoorjeugd.nl

Voor ouders die vragen hebben over de ontwikkeling van hun baby, peuter, kleuter, kind of puber is de website Kiezen voor Jeugd opgezet. Daar kunnen zij ook informatie vinden als zij bijvoorbeeld op zoek zijn naar een sportclub, een vakantieactiviteit of naschoolse opvang. Kiezen voor Jeugd is de portal van het CJG en brengt alle informatie over kinderen en jongeren in Haarlem overzichtelijk bij elkaar. Ouders kunnen hier ook direct vragen stellen. Als de website geen antwoord geeft, worden de ouders opgeroepen om het CJG op te zoeken.

www.hulpmix.nl

Hulpverleners van enkele Bureaus Jeugdzorg en GGZ-instellingen bieden via deze Hulpmix laagdrempelige ondersteuning aan allochtone jeugd. Dit is een doelgroep die zelf minder snel op de hulpverlening afstapt. Bezoekers kunnen chatten met hulpverleners, via het forum ervaringen uitwisselen en informatie vinden over onderwerpen als gevoelens, seksualiteit, geweld en verslaving. De site werkt samen met verschillende sites waar allochtone jongeren bij elkaar komen, waardoor de doelgroep Hulpmix gemakkelijk weet te vinden.

Emmen: promotiefilmpjes

Het CJG in Emmen heeft een serie filmpjes gemaakt over problemen waar jongeren mee te maken kunnen krijgen. De filmpjes gaan onder andere over loverboys, zwangerschap, pesten en depressie. De filmpjes sluiten aan bij de belevingswereld van jongeren. Bij elk filmpje is een duidelijke verwijzing naar het CJG, waarbij wordt aangegeven wanneer en waar men terecht kan.

U kunt de filmpjes bekijken op www.centrumjeugdengazin.nl

Bepaal hoe u de opvoeden opgroei praktijk gaat invullen.

Bij stap 2 hebt u een visie geformuleerd op de breedte van het CJG. U hebt dus een beeld van wat voor jeugd en gezinnen het beste resultaat biedt. De opvoed- en opgroei praktijk is dat deel van de CJG-structuur dat voorziet in het gros van de taken uit het basis-model van het CJG.

U moet besluiten nemen over:

- algemeen versus specifiek aanbod;
- de locatie;
- de activiteiten die u onderbrengt in het CJG.

Bij het organiseren van uw aanbod moet u oog hebben voor algemene en specifieke activiteiten. Aan algemene activiteiten kan iedere ouder of kind meedoen. Specifieke activiteiten zijn er voor ouders en kinderen bij wie zich de eerste symptomen van een probleem voordoen. Daartussenin zit nog het aanbod voor kinderen en ouders met een risico dat groter is dan gemiddeld. Ten slotte kan nog onderscheid worden gemaakt in aanbod voor kinderen naar verschillende leeftijden.

Bekijk wat partners kunnen bieden. Wat al bekend is en werkt, kunt u handhaven.

>>

Het aanbod hoeft niet in het fysieke inlooppunt een plek te krijgen. Kies de plekken waarvan wordt verwacht dat de meeste mensen daarop afkomen: bijvoorbeeld het consultatiebureau, scholen, buurtcentra, jongerencentra, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven e.d. Ook via internet is het mogelijk om activiteiten aan te bieden (e-learning).

Het aanbod in de werkplaats kan uit verschillende activiteiten bestaan:

- de functies van het JGZ (zoals het consultatiebureau);
- opvoedcursussen;
- logopedie;
- trainingen (weerbaarheid, sociale vaardigheden);
- maatschappelijk werk;
- MEE;
- doorverwijzing naar VVE en peuter- en kleuterwerk, activiteiten voor ouders (bijv. taal cursus), schuldhulpverlening, ondersteuning mantelzorg;
- leerplicht;
- buurtmoeders, voorlichters in eigen taal en cultuur;
- beleidsnetwerk.

Werk met evidence based methodieken. Kijk daarbij naar individuele programma's en groepsprogramma's, outreachend, programma's in de thuissituatie en programma's op de locatie(s) van het CJG.

— Tip :

www.opvoedingsondersteuning.info/praktijk

Effectieve Interventies

Het Nederlands Jeugdinstituut onderhoudt een databank met onder andere programma's voor de ondersteuning en behandeling van kinderen en jongeren. In de databank zijn interventies opgenomen die op zijn minst theoretisch goed onderbouwd zijn en interventies waarvan onderzoek de effectiviteit al heeft aangetoond. U vindt de databank via www.jeugdinterventies.nl. Onderstaand overzicht is een selectie van interventies die door de CJG's ingezet kunnen worden:

- Armoede en gezondheid
- Bemoezorg in de jeugdgezondheidszorg
- Beter Omgaan met Pubers
- Boekenpret
- Droogbed training
- Drukke kinderen
- Gordon-cursus "Effectief omgaan met kinderen"
- Home-Start
- Jij bent belangrijk (JBB)
- Kortdurende video home training
- Moeders informeren Moeders (MIM)
- Opvoeden & zo
- Ouders van tegendraadse jeugd: oudercursus en oudertraining
- Praten met kinderen
- Peuter in Zicht!
- Stap voor Stap
- Stevig Ouderschap (OKé - Ouder- en Kindzorg extra)
- Triple P
- Veiligheidsinformatiekaarten
- Voorzorg

Bepaal hoe u de sluitende aanpak voor risicjongeren en probleemgezinnen gaat organiseren.

Vaak vormt het ontbreken van een sluitende aanpak een belangrijk probleem in de jeugdketen. Het CJG maakt het beter mogelijk een sluitende aanpak te organiseren.

In de Handreiking Onderdelen van het Centrum voor Jeugd en Gezin worden de volgende elementen onderscheiden:

1. Risicjongeren moeten in beeld zijn.
2. Waar nodig moet zo snel mogelijk worden geïntervenieerd. Waar meerdere hulpverleners betrokken zijn, dienen ze van elkaar te weten met welke hulpvraag zij zich bezighouden.
3. Iemand moet de zorgcoördinatie op zich nemen, uitgangspunt is 'één gezin, één plan'.

Bunschoten: Convenant CJG

In de gemeente Bunschoten leggen ruim 30 partijen de contouren van de samenwerking op hoofdlijnen vast. Zij spreken af om met elkaar samen te werken in een frontoffice-backofficestructuur. Alle partijen bieden diensten aan binnen het backoffice, drie partijen vormen het frontoffice. De samenwerkingsafspraken worden uitgewerkt in het plan van aanpak. Deze afspraken maken zij vanuit de gezamenlijke visie dat het CJG een herkenbare, laagdrempelige plek is, met een duidelijk loket waar iedereen met vragen en problemen over opvoeden en opgroeien gemakkelijk terecht kan. Achter het loket van het Centrum Jeugd & Gezin Bunschoten worden de taken van de jeugdgezondheidszorg, de delen van het algemeen maatschappelijk werk die voor jeugdigen en/of ouders relevante ondersteuning aanbieden en andere organisaties op het gebied van de opvoed- en gezinsondersteuning gebundeld. Het Centrum Jeugd & Gezin Bunschoten vervult hierin niet alleen een vraagbaakfunctie voor allerlei opvoedvragen, maar kan ook bij problemen snel hulp inzetten en – indien nodig en wenselijk – zorgen voor een integrale, effectieve aanpak van problemen van gezin/kind en de coördinatie hiervan. Om dit alles goed te kunnen doen, is het essentieel dat het Centrum Jeugd & Gezin Bunschoten samenwerkt met de eerstelijnszorg (in ieder geval met de huisarts, verloskundige en kraamzorg), met de scholen, de kinderopvang en de peuterspeelzalen, met de politie, met de sociale dienst, het jongerenwerk, de schuldhulpverlening, de GGZ en Bureau Jeugdzorg. In het verlengde hiervan dient het Centrum Jeugd & Gezin Bunschoten partner te zijn in de ZAT's. Op deze manier is het mogelijk eerder risicovolle opgroei- en opvoedsituaties op het spoor te komen en sneller hulp te starten.

Gorinchem: JeugdZorgCentrum

Het JeugdZorgCentrum in Gorinchem heeft als doel om ouders en jeugdigen voorlichting en begeleiding te geven wat betreft lichamelijke en geestelijke gezondheid en het welbevinden. In het centrum draaien medewerkers van het algemeen maatschappelijk werk en Bureau Jeugdzorg bureaudiensten. Zij bepalen bij nieuwe gezinnen of jeugdigen welke organisatie aan de slag moet en wijzen een vaste contactpersoon toe. Door zo aan de voorkant de werkprocessen te integreren, blijkt de intake bij Bureau Jeugdzorg beduidend lager uit te vallen. De kinderen waarmee Bureau Jeugdzorg na die schifting aan de slag gaat, horen daar met hun problematiek ook echt thuis. In 2007 is maar één kind dat via die route aangemeld was bij bureau jeugdzorg terugverwezen naar een lokale voorziening. En door die gedegen intake is de doorlooptijd van de indicatiestelling ook aanmerkelijk korter dan bij andere gemeenten in de regio.

Zet als instrument de Verwijsindex in.

De Verwijsindex Risicjongeren brengt risicomeldingen van hulpverleners, zowel binnen gemeenten als over gemeentegrenzen heen, bij elkaar en informeert hulpverleners onderling over hun betrokkenheid bij jongeren van 0-23 jaar.

De Verwijsindex is dus een ondersteuningsinstrument voor de signalering en coördinatie. Bij een melding worden hulpverleners door middel van een elektronisch signaal met elkaar in contact gebracht. Zo delen zij informatie over jeugdigen, hun situatie en problemen en zijn zij op de hoogte van wat iedere hulpverlener ten behoeve van de jeugdige doet. Het is de bedoeling om de Verwijsindex Risicjongeren op te nemen in de Wet op de jeugdzorg.

___ Tip:

www.verwijsindex.nl

<http://platform.vng-digitaaljgz.nl/>

Zet als instrument het Elektronisch Kinddossier in.

In 2009 worden gemeenten verplicht digitale dossiers te hebben, zodat ieder kind dat contact heeft met de jeugdgezondheidszorg, een Elektronisch Kinddossier Jeugdgezondheid (EKD JGZ) krijgt.

Dit is het dossier van de JGZ en omvat informatie die op dit moment ook geregistreerd wordt over het kind en de gezinssituatie. Jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen houden het EKD JGZ bij. Deze informatie wordt met het EKD op een eenduidige manier gedigitaliseerd. Eind 2009 moeten alle instellingen in de JGZ werken met digitale dossiers voor de kinderen.

___Tip:

- Voor meer informatie en praktische ondersteuningsproducten over digitale dossiers in de JGZ: <http://www.vng-digitaaljgz.nl/>
 - www.nji.nl > centra voor jeugd en gezin > praktijk > signaleren
-

Brabant: Zorg voor Jeugd

Met de ondertekening van het Convenant Zorg voor Jeugd maakten de Brabantse gemeenten en de hulpverleningsinstellingen Bureau Jeugdzorg, instellingen voor de Jeugdgezondheidszorg en Maatschappelijk Werk, afspraken over de werkwijze met het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd. Hiermee kunnen problemen bij kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot 23 jaar vroegtijdig worden gesignaleerd. Het systeem is ervoor bedoeld om snel en efficiënt informatie uit te wisselen. Dankzij het systeem kunnen problemen bij kinderen en jongeren tussen de 0 en 23 jaar vroegtijdig worden gesignaleerd. In Zorg voor Jeugd wordt ook de coördinatie van zorg in de keten georganiseerd: er zijn afspraken vastgelegd over welke instelling de verantwoordelijkheid draagt rondom de organisatie en uitvoering van het hulpaanbod. Het systeem wordt later aangesloten op de landelijke Verwijsindex Risicjongeren (VIR), zodat signalen ook over de grenzen van de provincie heen kunnen worden uitgewisseld.

www.zorgvoorjeugd.nu

Bepaal hoe de zorgcoördinatie er uit komt te zien.

Bij stap 2 hebt u een visie geformuleerd op de zorgcoördinatie. De meeste gezinnen kunnen worden geholpen door de organisatie waar zij zich melden. Bij een deel leiden informatie-uitwisseling en afstemming tussen organisaties tot resultaten. Voor een klein deel is er zorgcoördinatie nodig waarin een professional doorzettingsmacht heeft.

Wanneer partijen uit de lokale jeugdketen er, ondanks het bestaan van generieke afspraken, in specifieke situaties niet in slagen de benodigde zorg te leveren of zich onttrekken aan afspraken, hebben gemeenten de verplichting partijen hierop aan te spreken. Voor deze gezinnen moet dus meer gebeuren.

___ Tip:

Lees op www.jeugdengezin.nl de brief van de minister voor Jeugd en Gezin van 16 november 2007.

Tilburg: escalatiemodel

De gemeente Tilburg heeft de afspraken rond het escalatiemodel (in Tilburg 'interventiemacht' genoemd) vastgelegd in een convenant met alle betrokken partijen. In het convenant hebben partijen met elkaar afgesproken dat op het hoogste niveau de gemeente partijen kan aanspreken om zorg te dragen voor de benodigde hulpverlening.

Bepaal de relatie met Bureau Jeugdzorg.

Bij stap 2 hebt u een visie bepaald op de relatie met Bureau Jeugdzorg. In elke gemeente is de bestaande relatie met BJZ weer anders. De mogelijke rol van BJZ hangt af van de afspraken die het met zijn opdrachtgever maakt, in de meeste gevallen de provincie.

In de handreiking 'Onderdelen van het Centrum voor Jeugd en Gezin' staan mogelijke positioneringen van BJZ in het CJG:

1. Het onderbrengen van enkele werkprocessen van BJZ bij het CJG.
Dit valt dan nog steeds onder verantwoordelijkheid van BJZ. Bijvoorbeeld de functies van consultatie & deskundigheidsbevordering, screening of casemanagement.
2. Het aan elkaar verbinden van diverse werkprocessen van BJZ en van het CJG, zodat er sprake is van een doorgaande lijn van signalering, toeleiding en indicatiestelling.
3. Het positioneren van BJZ in nauwe samenwerking met het CJG. Deze werkwijze sluit aan bij de visie van de MO-groep.
BJZ richt zich hierbij op zijn doelgroep en kerntaak. Vanuit het CJG voert BJZ dan bijvoorbeeld diverse wettelijke taken uit, waaronder advies en indicatiestelling. Ook brengt BJZ alle expertise in binnen het multidisciplinaire team van het CJG.

Onderzoek op basis van uw visie welke vorm bij uw gemeente past. Ook hierbij geldt: kind en gezin staan centraal. Wat uiteindelijk resultaat oplevert, moet de doorslag geven.

___ Tip:

- www.mogroep.nl > jeugdzorg
 - Kortgesloten, een verkenning van vlotte en goede aansluiting tussen de jeugdgezondheidszorg en de jeugdzorg, NJi Utrecht, 2008 (www.nji.nl)
-

Bepaal de relatie met het onderwijs.

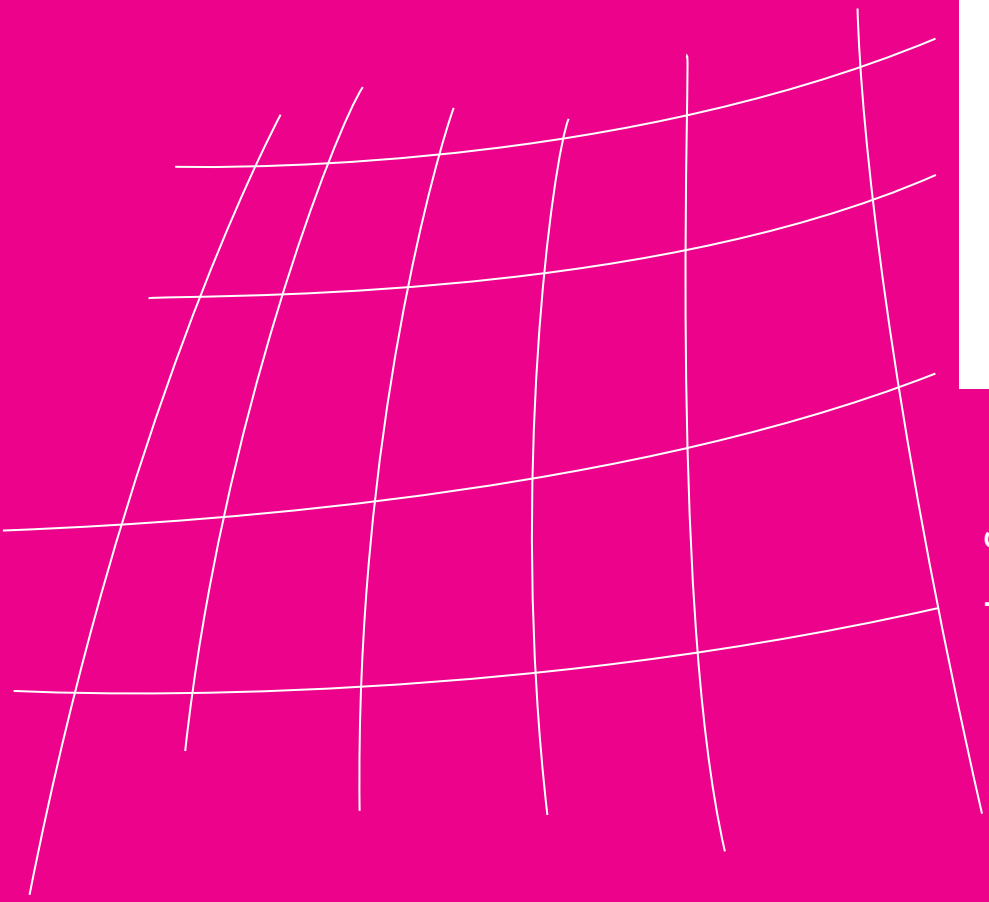
Bij stap 2 hebt u een visie geformuleerd op de relatie met het onderwijs. Op basis van uw visie bepaalt u de daadwerkelijke relatie met de ZAT's. Er is geen eenduidig model van de ZAT's. Hoe de relatie er uitziet, moet dus echt lokaal verder worden ingevuld.

Onderzoek op basis van uw visie welke vorm bij uw gemeente past. Ook hierbij geldt: kind en gezin staan centraal. Wat uiteindelijk resultaat oplevert, moet de doorslag geven.

— Tips:

- Brief van de Minister voor Jeugd en Gezin en de Staatssecretarissen voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap: Zorg- en Adviesteams: samenwerken voor snelle en goede hulp voor kinderen en jongeren www.minocw.nl >actueel
 - www.zats.nl
-

Doelgroep

Spreek doelen en resultaten af per voorziening en activiteit.

Breng in beeld wat de resultaten moeten zijn van de ondersteuning aan jeugd en gezinnen. Het gaat dan om resultaten op outputniveau: hoeveel klantcontacten zijn er, wat zijn de doorlooptijden, wat wordt in het CJG zelf afgevangen en wat niet enz.

Spreek af met uw partners wanneer u welke informatie wilt. Doordat vooraf is vastgesteld welke informatie u nodig hebt, kunnen organisaties daarop anticiperen.

Bij stap 1 hebt u de huidige resultaten verzameld. Die kunt u als basis gebruiken.

___Tip:

Voorbeelden van SMART-doelstellingen in jeugdbeleid treft u in Kernbeleid jeugd (pagina 20 en 21, google op kernbeleid jeugd).

Prioriteiten uit de landelijke preventienota

De minister van VWS stelt elke vier jaar de landelijke prioriteiten op het gebied van de collectieve preventie vast, zoals de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv) vereist. De Preventienota Kiezen voor gezond leven, 2006, gaat vooral over een betere afstemming tussen rijksbeleid en lokaal beleid. Een sterke inzet op gezond leven is noodzakelijk: de gezondheid van Nederlanders verslechtert door roken, schadelijk alcoholgebruik en overgewicht. In de nota worden vijf prioriteiten genoemd die in het gemeentelijk gezondheidsbeleid moeten terugkomen:

- Roken;
- schadelijk alcoholgebruik;
- overgewicht (bewegen en voeding);
- diabetes;
- depressie.

Op www.vng-login.nl vindt u veel informatie en voorbeelden voor de aanpak.

Ontwikkel klantprofielen en profielen voor de professionals.

Van het CJG maken verschillende kinderen, jongeren en ouders gebruik. Maak een aantal klantprofielen waarin de positie van de klant (bijvoorbeeld leeftijd) en de vraag worden gestroomlijnd.

Een klantprofiel geeft inzicht in de kenmerken van de klanten van het CJG: welk kind, jongere en ouder komt met welke vraag. Bepaal welke deskundigheden de professionals nodig hebben bij het CJG. In het CJG moet op een bepaalde manier gewerkt worden. Wat hebben de professionals daarvoor nodig? Is er ruimte om daarin te investeren?

___Tip:

Voorbeelden van algemene klantprofielen zijn te vinden in de handreiking **Ketensamenwerking in de Wmo, ministerie van VWS, VNG (2005)**.

Bepaal hoe u kinderen, jongeren, ouders en professionals bij de vormgeving betrekt.

○ Het ligt ook voor de hand om de doelgroep te betrekken bij het tot stand komen van het CJG. Zij staan immers centraal. Bij stap 2 hebt u een visie op participatie geformuleerd. Hier zijn verschillende vormen voor mogelijk. Kies hiervoor een of meer methodes.

Voor het informeren kunt u een enquête gebruiken, voor adviseren kunt u bijeenkomsten organiseren en voor medezeggenschap een (jongeren)raad. Voor verschillende doelgroepen zijn verschillende methoden mogelijk. In het proces kan dan steeds worden getoetst hoe zij het CJG voor zich zien. Wat vinden zij bijvoorbeeld van een voorlichtingsfolder? Moet die uitgebreid of juist kort zijn, is het noodzakelijk om die in verschillende talen te publiceren of juist met veel beeld?

Zwolle: Klantenpanels

Ouders, jongeren en professionals lijken eensgezind ten aanzien van hoe het toekomstige CJG eruit moet komen te zien: laagdrempelig en op wijkniveau. Dit blijkt uit kwalitatief onderzoek dat Stichting Alexander in opdracht van de werkgroep CJG eind 2007 heeft uitgevoerd onder de toekomstige gebruikers van het CJG. Als het gaat om de onderwerpen en de huidige wijze van hulp vragen, benadrukken jongeren en ouders dat ze in eerste instantie vooral bij familieleden en vrienden te rade gaan. Pas in tweede instantie wordt elders hulp gezocht. Ouders hebben daarnaast laten weten behoefte te hebben aan een actuele, lokale, sociale kaart. Professionals willen graag een actueel en wijkspecifiek aanbod. Als drempels in de stap naar hulp, advies en informatie zijn genoemd: schaamte, culturele verschillen, angst voor het kwijtraken van kinderen, angst voor een onbekende plek met onbekende mensen en angst dat informatie wordt doorverteld. Daarnaast hebben allochtone vrouwen aangegeven dat zij voor (allochtone) vaders ook een drempel zien omdat het aandeel dat mannen hebben in de opvoeding doorgaans kleiner is en zij zodoende minder gemakkelijk advies, informatie en ondersteuning zullen zoeken. De professionals roepen op tot voldoende tijd, ruimte en budget om de aanstaande verandering te realiseren.

Rotterdam: bewoners geven les

In de Rotterdamse wijk Pendrecht geven bewoners les aan professionals. Dit gebeurt in het kader van de Pendrecht Universiteit. De docenten, wetenschappelijk medewerkers en professoren zijn bewoners van de wijk en de professionals zijn de studenten. Op deze manier kunnen de bewoners de professionals op de hoogte brengen van wat er in de wijk speelt. De Universiteit Pendrecht is in 2006 door de bewonersorganisatie opgericht. De resultaten zijn positief: het project is zeer laagdrempelig, het is creatief in het anticiperen op de behoefte van bewoners en volledig op één wijk gericht.

Meer informatie op www.vitaalpendrecht.nl.

Ontwikkel een klachtenregeling.

De klachten moeten zo veel mogelijk op een eenduidige manier worden afgedaan.

Het kan zo zijn dat iedere instelling haar eigen regeling heeft, maar het grote risico is dat een klant dan op verschillende plekken een klacht moet neerleggen. En dat kan nooit de bedoeling zijn. Organiseer ook een bezwaar- en beroepsprocedure.

— Tip

Analyse klachtenregelingen Rotterdamse jeugdzorg (www.bds.rotterdam.nl > zoeken > 'kies voor een kind').

U weet als gemeente waar u staat (Stap 1), waar u heen wilt (Stap 2), en met wie en hoe u daar gaat komen (Stap 3). Nu gaat u op reis. U gaat plannen die zijn voortgekomen uit stap 3 implementeren. Als reisleader hebt u hierbij een actieve rol: u bent de motivator en de stimulator, maar ook diegene die er is als de reis even wat minder voorspoedig verloopt. U blijft iedereen op de hoogte houden van de voortgang, en zorgt ook dat iedereen de eindbestemming voor ogen houdt. U zorgt dat u de juiste informatie krijgt, zodat u weet of u nog op de juiste weg bent. U zult merken dat een goede voorbereiding zichzelf terugbetaalt. Veel extra acties zijn niet nodig.

Houd de afspraken uit het projectplan in de gaten.

In het projectplan zijn afspraken gemaakt over het resultaat, de organisatie, de middelen en informatie. Als bestuurlijk regisseur bent u verantwoordelijk voor het proces. Houd daarbij uw oog op de bal: vraag u steeds af of kinderen en gezinnen er beter van worden!

Houd daarom in de gaten of de tussentijdse resultaten van de verschillende fasen worden gehaald. Houd de financiën in de gaten. Zijn de tijdelijke en structurele middelen nog steeds voldoende voor het CJG? Evaluaties kunnen u helpen om ook tussentijds de juiste keuzes te maken. Als het goed is, hebt u hier in de planning momenten voor ingebouwd. Zorg ervoor dat u alle informatie hiervoor ontvangt.

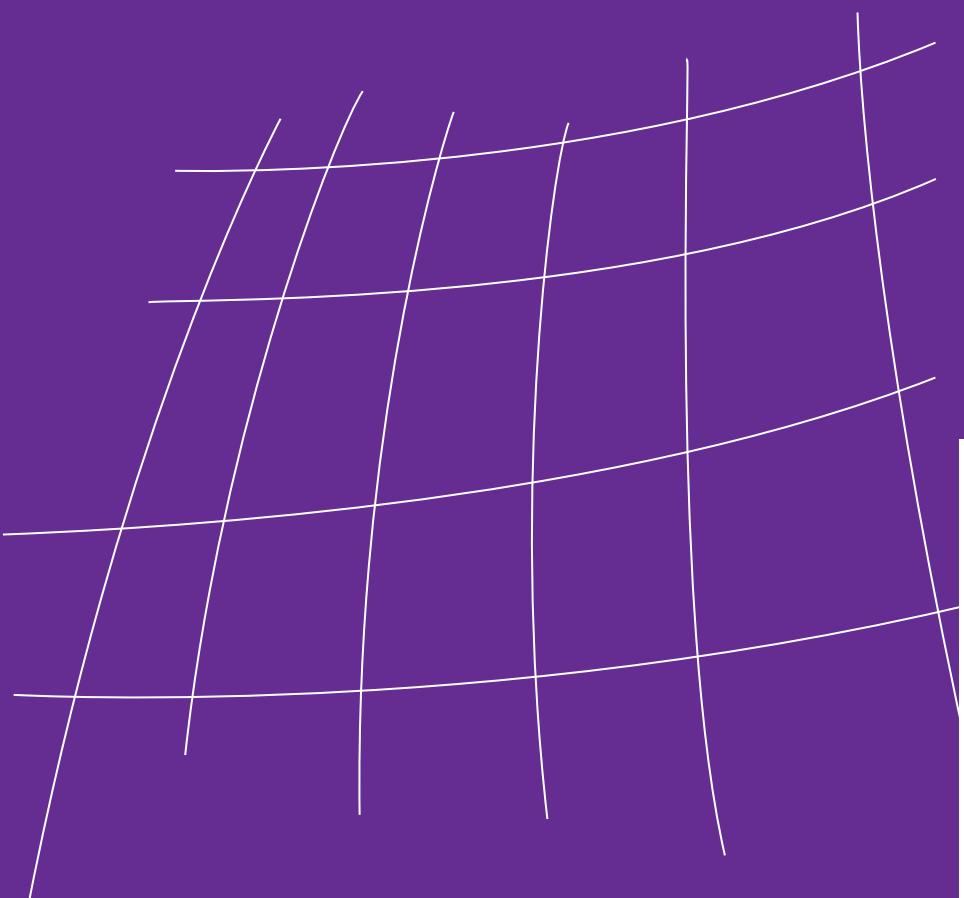
De afspraken in het project kunnen nooit tot in de details zijn gemaakt of volledig zijn dichtgetimmerd. De omgeving waarin het project zich afspeelt, is altijd dynamisch. In de praktijk moet blijken hoe toepasbaar de afspraken zijn. Dat kan betekenen dat er moet worden bijgestuurd, nieuwe verbindingen moeten worden gelegd, nieuwe werkwijzen moeten worden ontwikkeld en nieuwe financieringsbronnen moeten worden gevonden.

Veel keuzes kunt u aan de projectgroep voorleggen, strategische keuzes moet u aan de stuurgroep voorleggen. Bij het laatste gaat het bijvoorbeeld om de go/no-gobeslissingen.

Blijf de partners informeren en motiveren.

In het proces is het belangrijk dat de partners u en elkaar blijven vertrouwen. Blijf daarom in de relaties met de interne en externe partners investeren, bijvoorbeeld door tussentijdse successen te vieren.

Probeer steeds verbindingen te leggen en bestaande verbindingen te versterken. Sommige partners moeten vertrouwde werkwijzen loslaten of verantwoordelijkheden delen. Dat is altijd ingewikkeld. Blijf hen daarom motiveren. Het is belangrijk hierbij de particuliere belangen op tafel te leggen. Informeer hen daarom op een open manier over de voortgang. Samenwerking is gebaat bij transparantie.

Voer het drieluik in.

U hebt gekozen voor voorzieningen en activiteiten in het drieluik:

Het drieluik bestaat uit:

1. een inlooppunt voor informatie en advies;
2. een opvoed- en opgroeipraktijk;
3. een sluitende aanpak.

Bij de implementatie van de voorzieningen en activiteiten komt u allerlei nieuwe kansen en problemen tegen. Wat er in theorie goed uitziet, kan in de praktijk moeilijk toepasbaar zijn. Stimuleer de partners om met ideeën te komen als activiteiten een andere kant op gaan dan in eerste instantie was afgesproken. Stimuleer hen ook om met ideeën te komen over hoe activiteiten nog beter kunnen worden ingezet. Voor kinderen, jongeren en ouders telt immers het resultaat.

Investeer vast in een gezamenlijke werkcultuur.

Op de locatie(s) moeten verschillende organisaties samenwerken om de ondersteuning aan kinderen en gezinnen te verbeteren. De werkers in het CJG moeten vanuit een gezamenlijke cultuur aan de slag gaan in de voorzieningen en bij de activiteiten.

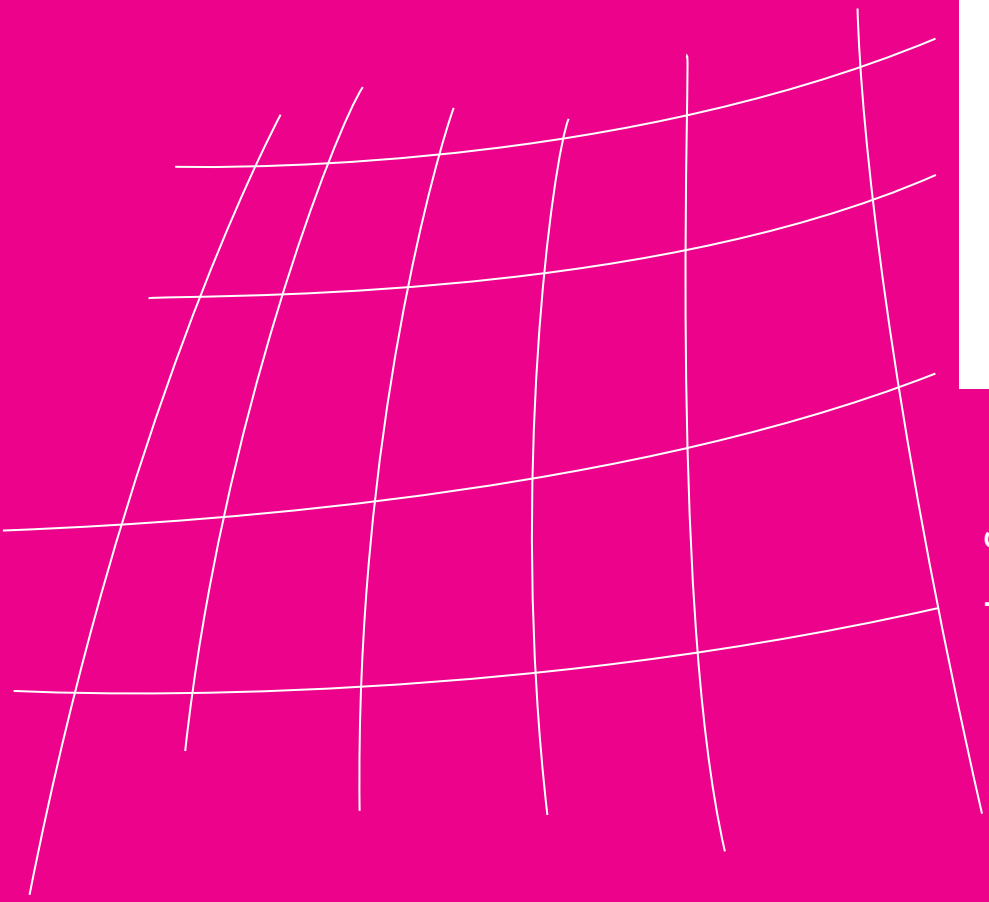
Al voor de daadwerkelijke opening van het CJG kan hierin worden geïnvesteerd. Dit kan bijvoorbeeld door een gezamenlijke start te geven aan het project of al te beginnen met een gezamenlijke scholing.

Volg de fysieke inrichting van het CJG.

Op de locatie(s) moeten verschillende organisaties samenwerken. Bij stap 3 hebt u de fysieke component bepaald.

Dat betekent waarschijnlijk dat er verbouwingen moeten plaatsvinden. Ook moet duidelijk worden welke ruimte(s) zij (mede) gebruiken en moeten het beheer en de huur worden geregeld. Stel daarvoor een gebruiks- en huurovereenkomst op. Hoe die worden opgesteld hangt weer af van wie de verhuurder wordt: dat kan een derde partij worden of een van de partners. Spreek ook af wie het beheer op zich neemt.

Doelgroep

Blijf de ontwikkelingen in de doelgroep volgen, bijvoorbeeld door participatie.

Bij stap 3 hebt u bepaald hoe u de doelgroepen betreft. Het gaat immers om hun ondersteuning!

U hebt gekozen voor verschillende participatiemethoden. Maar de praktijk van participatie kan weerbarstig zijn. Uw enthousiasme wordt misschien niet gedeeld. Blijf gemotiveerd. Zorg ervoor dat de deelnemers altijd worden geïnformeerd over het resultaat.

Blijf de ontwikkelingen volgen. Deze informatie kunt u gebruiken voor de tussentijdse beslismomenten. Komen er meer jonge kinderen bij of meer jongeren? Zijn er ontwikkelingen in de veiligheidscijfers? Zijn er veranderingen in de vragen en problemen waar kinderen, jongeren en hun ouders mee komen? Komen de professionals in hun praktijk nieuwe kansen of bedreigingen tegen? Gebruik hiervoor de cijfers en de informatiebronnen die u ook bij uw inventarisatie hebt gebruikt.

U bent op uw bestemming. Eigenlijk begint u nu pas! U moet er zelf voor zorgen dat alles goed verloopt en naar uw zin is en blijft. Het doel van de reis moet iedereen goed voor ogen houden: snel, goed en gecoördineerd advies en hulp voor ieder jongere en ouder die dat nodig heeft. Door nieuwe ervaringen en ontwikkelingen zal het CJG veranderen, groeien en soms een nieuwe weg inslaan. Net als op reis gebeurt. Samen met andere reizigers bedenkt u hoe u uw tocht succesvol kunt maken.

Bepaalde de definitieve structuur van het CJG.

Nu het CJG er staat moet worden bekeken of er nog steeds behoefte is aan een stuurgroep en een projectgroep. Afhankelijk van de vorm van uw CJG, kunt u een Raad van Toezicht overwegen.

In de Raad van Toezicht zitten alle deelnemende organisaties. De Raad van Toezicht heeft dan de rol van opdrachtgever van het CJG. Dit draagt bij aan de bestuurlijke borging van het CJG. Leg duidelijk de functie van de Raad van Toezicht vast. Een stuurgroep die bestaat uit bestuurders, kan bijvoorbeeld twee keer in het jaar bij elkaar komen om de ontwikkelingen in het beleid te bespreken. De projectgroep kan een vaste plek krijgen in het CJG om op uitvoerend niveau het beleid van de verschillende instellingen af te stemmen. Bepaal de definitieve financiën.

Stel een CJG-coördinator aan.

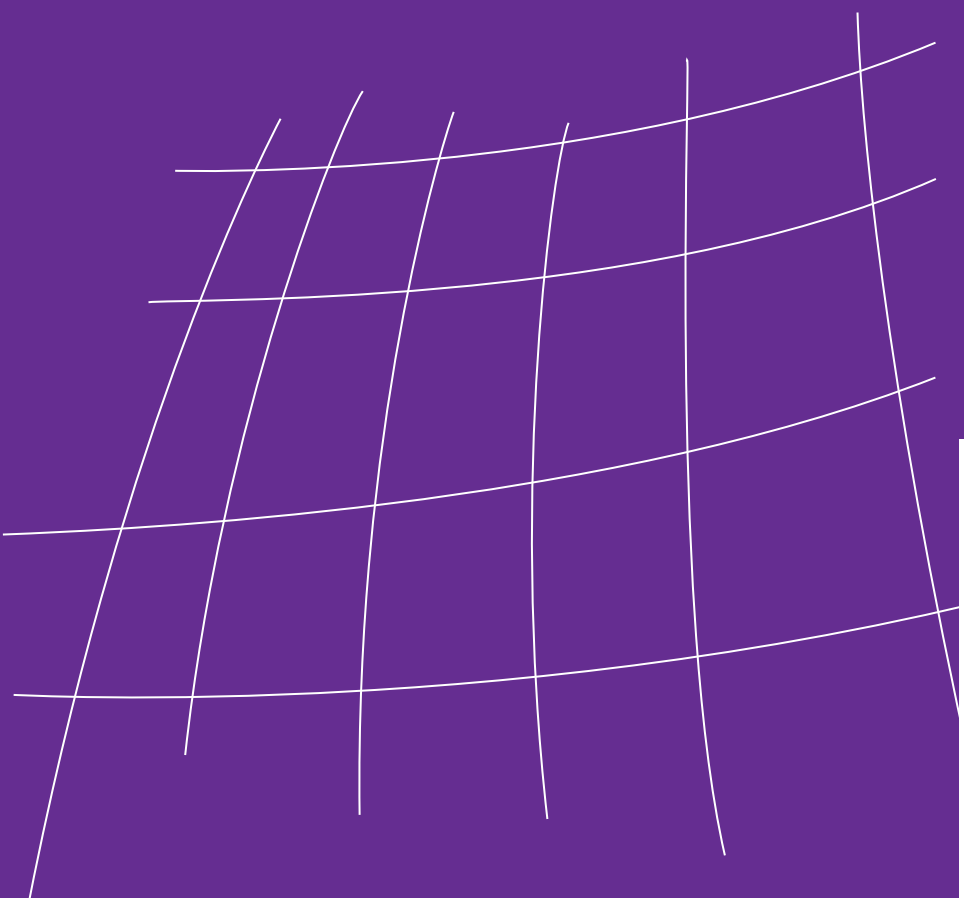
Omdat het CJG als project is afgelopen, is ook de functie van project-leider opgehouden. Voor het reilen en zeilen kan een CJG-coördinator worden aangesteld.

De taken van de CJG-coördinator kunnen per situatie verschillen: de coördinator kan zich bezighouden met het beheer en het CJG-beleid, maar kan ook de zorg-coördinatie op zich nemen.

Houd de ontwikkelingen in de gaten en evalueer na een bepaalde periode: regie blijft belangrijk.

Doel van het CJG is kind en gezin centraal. Doorlopend moet worden gemonitord of dit het geval is. Zijn er gevallen waarbij kind en gezin toch tussen wal en schip vallen? Hoe lang duurt het voor er ondersteuning komt? De samenwerkingspartners moeten hier elkaar op blijven aanspreken.

Het CJG is opgezet op basis van een analyse van de vraag. In de loop van de tijd kan deze vraag veranderen. Dat betekent dat u mogelijk de opzet van het CJG moet bijstellen. Evalueer bijvoorbeeld na vier jaar. Kijk welke ontwikkelingen er zijn. Landelijk is er bijvoorbeeld het beeld dat bingedrinken toeneemt. Dat betekent dat hier ter preventie een aanbod voor moet komen. Daarnaast kunt u nieuwe resultaten formuleren, waarbij u nieuwe partners nodig hebt.

Blijf de resultaten van de voorzieningen en activiteiten monitoren.

Er zijn afspraken gemaakt over het aantal activiteiten en het bereik.

De resultaten daarvan moeten worden gevolgd. Op basis daarvan kan worden bijgestuurd: populaire activiteiten kunnen worden uitgebreid, activiteiten kunnen worden verbeterd en vervangen.

— Tip:

www.servicepuntwelzijnsinformatie.nl biedt een systematiek om resultaten en doelen van beleid te monitoren.

Blijf werken aan deskundigheidsbevordering.

In de praktijk lopen de medewerkers in het CJG tegen zaken aan die niet werden verwacht of die ingewikkelder waren dan gedacht. Dat is een dynamisch proces.

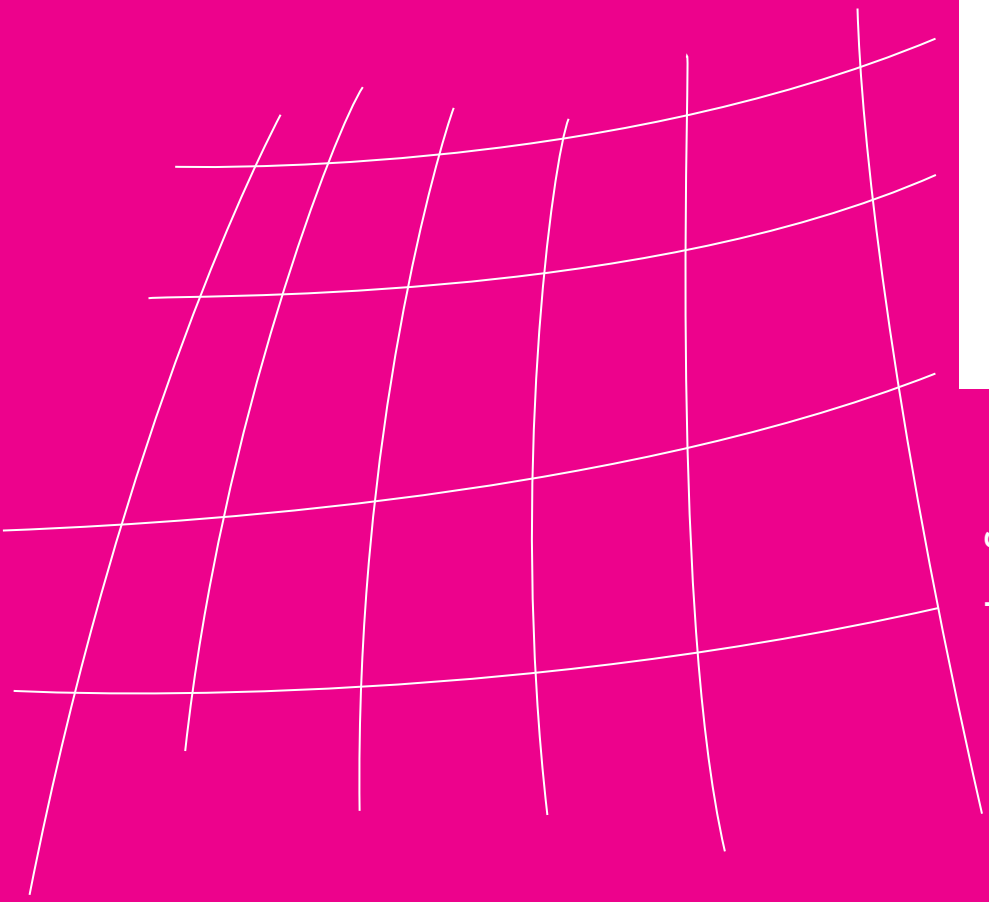
Dat betekent dat er continu aan professionalisering moet worden gewerkt. Dan gaat het om het leren van nieuwe methodieken, maar ook om het verwerven/verdiepen van competenties.

Onderzoek uitbreiding.

Voor het opzetten van het CJG zijn keuzes gemaakt wat betreft doelgroepen, voorzieningen en activiteiten. Uiteindelijk moet het hele aanbod rond opvoeden en opgroeien van -9 maanden tot 23 jaar er een plaats krijgen.

Als er is gekozen voor een groeimodel, kan in deze fase worden gekeken naar een activiteiten aanbod voor andere doelgroepen: voor ouders die een kind verwachten of 12+-ers. Kijk ook eens naar andere partners die bij het CJG kunnen worden betrokken, zoals sportorganisaties.

Doelgroep

Blijf de ontwikkelingen in de doelgroep in de gaten houden.

Kan iedereen die van het CJG gebruik moet maken daar ook met zijn vragen terecht? Wat gebeurt daarmee? Hoe effectief is de opgroei- en opvoedpraktijk voor hen? Hoe effectief is de sluitende aanpak? Worden kinderen bijvoorbeeld ook eerder en daardoor preventief geholpen, zodat jeugdzorg niet meer nodig is?

Om hier een beeld van te krijgen kan bijvoorbeeld de integrale JGZ-benchmark voor 0-19 jaar worden gebruikt. Deze is in 2008 gereed. JGZ-organisaties vergelijken hiermee hun prestaties en leren van elkaar. Gegevens van deze benchmark worden gebruikt voor de verantwoording aan gemeenten. De benchmark bestaat uit vier onderdelen: klantervaring, medewerkerstevredenheid, zorguitkomsten en financiën. De informatie uit de benchmark kan de gemeente gebruiken voor de verantwoording aan de gemeenteraad.

— Tip:

www.betervoorkomen.nl > nieuwsbriefarchief > nieuwsbrief 13 november 2007

Lever de prestatiegegevens Wmo aan.

Ieder jaar moeten gemeenten hun prestatiegegevens over de Wmo aan hun burgers presenteren.

Deze worden ook verzameld door het ministerie van VWS, zodat burgers ze kunnen vergelijken. Bij deze gegevens zitten ook gegevens over prestatieveld 2: preventief jeugdbeleid.

— Tip:

Burgers kunnen de prestatiegegevens inzien op www.waarstaatjegemeente.nl

Blijf cliënten een positie geven in het CJG.

In het kader van de JGZ-benchmark worden dus cliënttevredenheidsonderzoeken gehouden. Om de voortgang van het CJG bij te houden, is het zaak om deze niet te beperken tot de JGZ-onderdelen. De uitkomsten van de cliënttevredenheidsonderzoeken uit de JGZ-benchmark worden in de toekomst geplaatst op www.kiesbeter.nl.

Cliënten kunnen ook worden betrokken bij het CJG door hun regelmatig te vragen waar zij tegenaan lopen of welke ideeën zij hebben voor verbetering. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een cliëntenraad.

Met de cliëntenraad kunnen de cliënttevredenheidsonderzoeken worden besproken. Iedere klacht is er een te veel. Handel deze zorgvuldig af binnen de gestelde termijnen. Probeer ook de lijnen in de klachten te ontdekken: gaat het over de aanmelding of over de hulp zelf? Is de informatie niet duidelijk of vinden cliënten dat zij niet serieus worden genomen? Leer hiervan.

Colofon

Samenstelling

Raymond Hamar de la Brethonière

Moniek van Dijk

Hein Quist

Kees Verhaar

SGBO onderzoek > advies > implementatie

Ontwerp

Ontwerpwerk, Den Haag

Met dank aan:

Ria Hogervorst (gemeente Almere)

Willem Loupatty (gemeente Hellendoorn)

Leonoor van der Toorn (gemeente Zeist)

Arie Opstelten (gemeente Den Haag)

Pauline Veldkamp (gemeente Bloemendaal)

Alwien Boogaart (DSP-groep)

Bert Prinsen (NJI)

September 2008